DZIEŃ POMORSKI

BEZPARTYJNE PISMO CODZIENNE

Dzisiejszy numer liczy 16 str. | Naczelny Redaktor przyjmuje codziennie od godz. 12-2 w poł. Rękopisów Redakcja nie zwraca | Wydawca: Pomorska Spółdzielnia Wydawnicza. Redakcja Administracja: Toruń, Szeroka 11 | Konto czekowe P. K. O. Nr 160-315. Tel. Redakcji dzienny 402, nocny 211. Telefon Administracji 286 | Cena numeru w Toruniu i na prowincji gr. 20

Oddziały: Gdańsk, Stadtgraben 6, telefon 214-94 — Gdynia, ul. 10 lutego, tel. 15-44 — Grudziądz, Sienkiewicza 9, tel. 442. Wejnerowo, Gdańska 4, telefon 64, — Bydgoszcz, ul. Mostowa 6, tel. 22-18, — Inowrocław, ul. Dworcowa 3, telefon 312.

Rok IV. Toruń, niedziela 7 lutego 1932 Nr. 30

Międzynarodowa armja ma stać na straży pokoju świata

Umiędzynarodowienie lotnictwa, artylerji ciężkiej i broni pancernej

Sensacyjny projekt francuski na konferencji rozbrojeniowej

Genewa, 6. 2. (PAT.). Wczoraj w południe rozeszła się SENSACYJNA POGŁOSKA, że delegacja francuska wystąpi z konkretnym projektem organizacji bezpieczeństwa i rozbrojenia.

Wiadomość ta znalazła szybko potwierdzenie na popołudniowem posiedzeniu konferencji. Natychmiast po zakończeniu wyborów do prezydjum konferencji przewodniczący udzielił głosu delegatowi Francji Tardieu, który oświadczył:

„Wobec tego, że prezydjum konferencji jest ukonstytuowane, mam zaszczyt pragnąć zarówno odpowiedzieć na apel, wystosowany we wtorek przez przewodniczącego, jak i przyczynić się do stworzenia podstawy praktycznej konferencji i złożyć TEKST PROPOZYCJI FRANCUSKIEJ.

Jak słychać, przewiduje on międzynarodowy pakt bezpieczeństwa, STWORZENIE ARMJI MIĘDZYNARODOWEJ DO DYSPOZYCJI LIGI NARODÓW, umiędzynarodowienie lotnictwa cywilnego i szereg innych propozycyj, zmierzających do stworzenia silnych sankcyj przeciw państwu, uciekającemu się do wojny wbrew zobowiązaniom międzynarodowym.

Genewa, 6. 2. (Tel. wł.). W sprawie sensacyjnego projektu francuskiego dowiadujemy się jeszcze o dalszych szczegółach. Główne wytyczne projektu są następujące:

Wszystkie państwa oddadzą do dyspozycji Rady Ligi wszystkie samoloty o wielkim tonażu. Samoloty o średnim tonażu pozostaną do dyspozycji poszczególnych państw, będą musiały być jednak oddane do dyspozycji Rady, jeśli Rada tego zażąda. Samolotami o małym tonażu będą rozporządzały poszczególne państwa.

Dalej ma być utworzona ARMJA MIEDZYNARODOWA, podlegająca Lidze Narodów, do której poszczególne państwa dostarczą pewien kontyngent. Materjały wojenne ciężkiego i średniego gatunku, jak tanki, czołgi, artylerja ciężka, dreadnaught'y i pancerniki, będą podlegały dyspozycji Rady Ligi.

Dalej projekt przewiduje utworzenie międzynarodowej policji dla zapobieżenia wojnie. Złożyłby się na nią kontyngent, wyznaczony przez poszczególne państwa. Francja wyraża gotowość oddania do tej policji mieszanej brygady piechoty, dywizji morskiej i mieszanej grupy lotniczej. Liga Narodów przygotowałaby dowództwo tej policji międzynarodowej. Pozatem projekt proponuje utworzenie pierwszego rzutu armji międzynarodowej, mającej przeprowadzić sankcje i udzielić natychmiastowej pomocy państwu napadniętemu. Państwa byłyby mianowicie zobowiązane do przyjścia państwu napadniętemu z pomocą z armją w wysokości zgóry określoną i pozostającą stale do dyspozycji. Zobowiązanie państw byłoby różne zależnie od miejsca konfliktu: konflikt na innym kontynencie, konflikt na tym samym kontynencie, wreszcie konflikt, w którym napastnik jest sąsiadem.

Projekt przewiduje dalej nowe reguły dla ochrony ludności cywilnej, zakazuje używania naboi, zawierających gazy trujące, mikroby i materjały podpalające, zakazuje bombardowania poza pewną ilością kilometrów od frontu i t. d.

Memorjał francuski wywołał OLBRZYMIE, WPROST SENSACYJNE WRAŻENIE w kołach konferencji i uważany jest powszechnie za pierwszorzędny krok w kierunku zabezpieczenia pokoju.

Szanghaj płonie

Haubice japońskie zamieniają milionowe miasto w perzynę

Szanghaj, 6. 2. (PAT.). Wczoraj o północy Japończycy rozpoczęli ostrzeliwanie miasta z ciężkich dział. Rano miasto zostało zaskoczone kanonadą z 6-calowych haubic, skierowanych na Chapei. Mimo bombardowania dzielnicy ciężkiemi armatami, Chińczycy o godz. 14,35 trzymali się jeszcze na Chapei. Oddziałom japońskim udało się przekroczyć linję kolejową Szanghaj-Woosung na jej odcinku południowym.

Dwa chińskie samoloty myśliwskie zaatakowały nad Szanghajem 6 samolotów japońskich do bombardowania, które wycofały się w kierunku rzeki, lecz jeden z nich spadł koło Chapei. Z Nankinu przybyło 18 samolotów chińskich.

Szanghaj, 6. 2. (PAT.). Po straszliwem trwającem 4 godziny bombardowaniu Chapei przez samoloty japońskie powstała NAD MIASTEM OLBRZYMIA ŁUNA.

Chińczycy zajmują ruiny dworca Czapei i trzymają się jeszcze w porcie Woosung, pomimo bombardowania artylerji japońskiej.

A tymczasem w Genewie...

Genewa, 6. 2. (PAT.). Do sekretarjatu Ligi Narodów nadeszły wczoraj trzy noty chińskie i dwie japońskie. Noty zawierają szczegóły walk w Szanghaju i Charbinie. Natychmiast po nadejściu odpisy not zostały skierowane do członków Rady.

Tegośmy się spodziewali!

Łagodny wyrok w sprawie zajść w Jedwabnie

Nibork, 6. 2. (PAT.). Wczoraj w południe został uchwalony wyrok w sprawie zajść w Jedwabnie, gdzie tłum, złożony z 200 osób otoczył prokuratora i policję, usiłując odbić sprawców napadu na Polaków.

Skazani zostali: 1 osoba na 1 rok, 6 osób na 8 miesięcy, 3 — na 7 miesięcy, 3 — na 6 miesięcy i 3 — na 4 miesiące. Główny oskarżony, który został skazany na grzywnę 100 marek został zwolniony z tytułu odsiedzenia kary. 78 oskarżonych zostało uwolnionych od winy i kary.

Wśród ludności polskiej panuje obawa, że łagodny wyrok może wpłynąć na rozwinięcie się żywiołów antypolskich.

Węgiel zamiast brylantów i futer

w walizach Ciunkiewiczowej

(o) Warszawa, 6. 2. (tel. wł.) Wczoraj donosiliśmy, że sprawa tajemniczej kradzieży bezcennej wartości brylantów i futer Ciunkiewiczowej w Krakowie skierowana została do sędziego śledczego. Sędzia śledczy zarządził aresztowanie Ciunkiewiczowej. Aresztowanie to wywołało powszechną sensację.

Obecnie okazuje się, że Ciunkiewiczowa zaasekurowała swe klejnoty i futra na sumę 4 miljonów fr. w towarzystwie Lloyd. Jest rzeczą prawdopodobną, że Ciunkiewiczowa całą biżuterję i futra sprzedała w Warszawie przed wyjazdem do Krakowa a w walizkach znajdował się węgiel w kostkach, który spaliła w hotelu krakowskim.

Z Sejmu

Cały dzień wczorajszy upłynął w Sejmie na debacie budżetowej.

Załatwiono budżet Pana Prezydenta, który w roku bieżącym uległ bardzo znacznym redukcjom, budżet Sejmu i Senatu oraz budżety ministerstw: spraw zagranicznych i wyzn. rel. i oświecenia publ.

Przed walnem zgromadzeniem akcjonarjuszy Banku Polskiego

(o) Warszawa, 6. 2. (Tel. wł.). Dn. 23 bm. odbędzie się Walne Zgromadzenie akcjonarjuszy Banku Polskiego. Na porządku dziennym znajduje się m. in. sprawa zmiany statutu w kierunku upoważnienia władz Banku Polskiego do zwiększenia kredytu rządu z 10 na 100 miljonów zł. Kredyt ten przeznaczony jest na cele obrotowe i traktowany jako rezerwa, używana w rzadkich tylko wypadkach. Obecne zwiększenie kredytu nie jest równoznaczne z rozszerzeniem ram jego wykorzystania. Rząd pragnie jedynie w ten sposób wzmocnić stałą rezerwę.

Nowe odznaczenia Krzyżem Niepodległości

(o) Warszawa, 6. 2. (Tel. wł.). Wczoraj ukazała się nowa lista odznaczeń Krzyżem Niepodległości.

Delegacja inwalidów polskich w Genewie

(o) Warszawa, 6. 2. (Tel. wł.). Do Genewy przybyła delegacja polska wielkiej międzynarodowej organizacji inwalidów wojennych. W skład delegacji wchodzą pos. Karkoszka, mjr. Edw. Majer i Ludwik Staszewski.

Boją się Polaków?

Projekt ustawy utrudniającej przechodzenie nieruchomości w polskie ręce

Królewiec, 6. 2. (PAT.). Prasa królewiecka donosi, że osławiony Ostmarkenverein opracował projekt ustawy, mający na celu utrudnienie przechodzenia nieruchomości na niemieckich kresach w ręce polskie. Projekt ustawy zostanie przesłany do wszystkich władz centralnych. Na jego podstawie będzie przysługiwało władzom prawo nie zatwierdzenia kontraktu kupna-sprzedaży, o ile objekt przechodziłby w ręce niepowołane.

Dwuznaczna opinja Trybunału Haskiego

w sprawie uprawnień ludności polskiej w Gdańsku

W przedłożonej Haskiemu Trybunałowi sprawie traktowania obywateli polskich i innych osób polskiego pochodzenia lub języka polskiego na terytorjum Wolnego Miasta Gdańska, Trybunał wydał opinję doradczą w kwestji, czy w sporach dotyczących obywateli polskich i innych osób pochodzenia polskiego lub języka polskiego Rząd Polski może powoływać się nietylko na obowiązujące traktaty i umowy ale i na Konstytucję gdańską. Trybunał zajął stanowisko, że można powoływać się na Konstytucję w wypadkach gdy Wolne Miasto przez zastosowanie Konstytucji narusza międzynarodowe zobowiązania względem Polski, wypływające bądź z obowiązujących umów polsko-gdańskich bądź z ogólnego prawa międzynarodowego.

Co do kwestji, w jaki sposób mają być traktowani na terytorjum Wolnego Miasta obywatele polscy, obywatele gdańscy narodowości polskiej i inne osoby polskiego pochodzenia lub języka polskiego, to dotychczas otrzymane informacje, dotyczące jedynie sentencji a nie motywów opinji nie dają zupełnie jasnego obrazu o stanowisku, zajętem przez Trybunał Haski. Jednakowoż z wiadomości pierwszych wynika, że w odnośnych stypulacjach Traktatu Wersalskiego dopatrzył się Trybunał jedynie zakazu czynienia różnic na niekorzyść ludności polskiej z tytułu jej polskiej przynależności narodowej, z drugiej strony stypulację Konwencji Paryskiej zainterpretował Trybunał w tym sensie, że Wolne Miasto Gdańsk zobowiązane jest do stosowania na terytorjum Wolnego Miasta do obywateli polskich i innych osób polskiego pochodzenia i języka polskiego tego regimu mniejszościowego, który faktycznie stosowany jest przez Polskę na jej terytorjum zgodnie z Traktatem Mniejszościowym z 28 czerwca 1919 r. Zarazem Gdańsk zobowiązany jest unikać w ustawodawstwie administracji czynienia różnic na niekorzyść Polaków, czy to, stosując Traktat Mniejszościowy, czy to nadając mniejszościom i obcym obywatelom nie należącym do mniejszości dalej idące prawa. Wszystkie poszczególne wypadki, w których zachodzi naruszenie przez Gdańsk Konwencji, czy to przez zarządzenie Senatu Gdańskiego czy to przez zaniechanie, powinny być rozstrzygane indywidualnie.

Z 14 sędziów, 7 w tem gdański sędzia ad hoc wypowiedziało się za opinją, 4-ch założyło votum separatum, dwóch zaś złożyło odmienną motywację, wreszcie sędzia rumuński z powodu choroby nie wziął udziału w rozstrzygnięciu sprawy.

Gospodarka i finanse komunalne w oświetleniu i w programowem ujęciu p. ministra Pierackiego

W senackiej Komisji Skarbowo-budżetowej w toku rozprawy nad budżetem Ministerstwa Spraw wewnętrznych p. minister Br. Pieracki wygłosił obszerne przemówienie, w którem poruszył aktualne zagadnienie komunalnej gospodarki finansowej. Przemówienie to wiąże się z mową p. min. Pierackiego, wygłoszoną niedawno w sejmowej komisji a poświęconą sprawom ustroju związków komunalnych.

Ustawodawstwo administracyjne polskie — mówił p. minister — wkładając na samorząd szereg zadań publicznych, nie rozróżniało naogół ani dużych różnic ustrojowych, zachodzących pomiędzy jednorodnemi typami związków komunalnych, ani co gorsze — **różnic, jakie wśród nich występują pod względem możności podejmowania i wykonywania poszczególnych zadań.**

Konieczność reformy

Gdy się zważy, że istnieje ponad **150 tytułów ustaw i rozporządzeń,** których nie sposób tutaj wyliczyć, a które — jakkolwiek nie dotyczą bezpośrednio samorządu terytorjalnego, to jednak wkładają na **gminy wiejskie i miejskie obowiązek dokonywania setek konkretnych, nierzadko skomplikowanych i kosztownych czynności** — uwydatnioną zostanie jedna **z przyczyn przeżywanego obecnie przez związki komunalne kryzysu,** uwypukli się tem jaskrawiej zakres pracy, jaką Min. Spraw Wewnętrznych ma do spełnienia w stosunku do samorządu. Wreszcie — tem oczywistszą się **stanie konieczność reformy.**

Waga tego zagadnienia zyska na wyrazistości, jeśli uprzytomnimy sobie zapomocą najogólniejszych bodaj cyfr rozmiar funkcyj wykonywanych przez samorządy w zakresie głównych dziedzin ich działalności. W chwili więc obecnej samorządy administrują **53.481 km. dróg publicznych.** Samorząd wspólnie z Państwem utrzymuje **149 przedszkoli, 25.170 szkół powszechnych;** liczba szkół utrzymywanych wyłącznie przez samorząd wynosi: **453 przedszkoli, 5 szkół powszechnych, 65 szkół średnich, 17 seminarjów nauczycielskich, 33 szkół zawodowych, 43 rolniczych i 5 szkół specjalnych** (dla ociemniałych, głuchoniemych. **W dziedzinie administracji zdrowia publicznego samorządy** utrzymują 325 szpitali z ogólną liczbą 27.118 łóżek, prowadzą 762 przychodnie oraz zatrudniają — poza szpitalami 609 lekarzy. **W dziedzinie opieki społecznej** poza innemi formami ogromnych świadczeń materjalnych samorządy utrzymują 264 zakłady opieki dla dorosłych oraz 155 takich zakładów dla młodocianych. Związki komunalne utrzymują 214 elektrowni, 122 gazowni, 429 rzeźni, 124 zakładów wodociągowych, 143 kanalizacyjnych, posiadają nadto 493 targowisk i 70 hal targowych.

Zbiornica oszczędności w Polsce

Ważne i niezwykle odpowiedzialne zadanie w zakresie współdziałania z **procesem kapitalizacji wewnętrznej pełnią związki komunalne przez zakładanie, a pośrednio i prowadzenie komunalnych kas oszczędności.** W chwili obecnej istnieje takich kas **376, w tem 240 kas powiatowych i 136 miejskich.** Wykazują one znaczny przyrost wkładów oszczędnościowych i stają się **najpoważniejszą zbiornicą oszczędności w Polsce.** W porównaniu z rokiem 1929 suma wkładów oszczędnościowych wzrosła na dz. 1 grudnia ub. r. o ca 150 milj., wynosząc okrągło 560 milj. zł.

Liczba pracowników zatrudnionych w administracji komunalnej wynosi okrągło **33 tysiące oraz 31 tys. zatrudnionych w zakładach i przedsiębiorstwach.** Cyfry te nie obejmują pracowników czasowych i robotników sezonowych.

Ogólny ten opis wypada mi nadto uzupełnić informacją, że na pokrycie wydatków wynikających z wykonania ich wielorakich zadań, preliminowały wszystkie związki komunalne w swych budżetach administracyjnych na rok 1931-32 okrągło 733 milj. zł.

Przyczyny kryzysu finansowego w samorządach

Różne przyczyny sprawiły, że związki komunalne przeżywają w dobie obecnej **dotkliwy kryzys finansowy.** Wspomnę tu jedynie o niektórych z ważniejszych jego przyczyn.

Do takich należą **braki w ustroju związków komunalnych,** powodujące np. istnienie **wyodrębnionych karłowatych gmin miejscowych,** uginających się pod ciężarem najprostszych, a jednak dla administracji publicznej najistotniejszych zadań. Z wadliwości ustrojowych biorą w znacznym stopniu początek liczne **niedomagania w gospodarce wielu miast,** których organa kierownicze nie zawsze stosują **zasadę jak największej oszczędności** w nakładach, przy **zmierzaniu do maksimum wyników.** Ten stan rzeczy zrodzony jest najczęściej przez samo źródło pochodzenia **organów zarządzających i uchwałodawczych gmin miejskich źródło zbyt odległe od celów administracyjnych i gospodarczych,** jakim organa te przecież służyć mają. Tkwi on również licznemi korzeniami w złem rozgraniczeniu **zakresu kompetencji tych organów, a nadewszystko może w przesadnem przestrzeganiu zasady kolegjalności,** osłabiającej w wielu wypadkach sprawność ich działania.

W takich warunkach zrozumiałą się staje łatwość, z jaką członkowie samorządu o przypadkowych kwalifikacjach, zbyt optymistycznie oceniają sytuację gospodarczą i płynącą stąd w licznych wypadkach pochopność nadmierną w podejmowaniu nowych zadań bez dostatecznej oceny konsekwencyj wszystkich tych poczynań.

Muszę się w tem miejscu zastrzec, że nie chciałbym, by te spostrzeżenia moje stały się **przyczyną generalizowania zarzutów pod adresem ogółu samorządów, względnie takiegoż generalizowania przy ich odpieraniu.** W całej pełni doceniam osiągnięty mimo wszystko bardzo **poważny dorobek publicznej gospodarki samorządowej.**

Źródła dochodowe

Podstawą systemu podatków i opłat samorządowych jest **ustawa z dn. 11 sierpnia 1923 r.** o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, która pozostawiła jednak bez zmiany przepisy innych ustaw o **komunalnych opłatach na cele specjalne.** Najważniejszem źródłem dochodowem, wykorzystywanem na tej podstawie przez powiatowe związki komunalne, **są opłaty drogowe,** jak również — przysługujące gminom wiejskim i miejskim, świadczenia drogowe w naturze, które mogą być zastąpione ekwiwalentem pieniężnym. Ustawodawstwo późniejsze otworzyło nadto dość poważne źródło dochodowe dla gmin wiejskich w postaci podatku wyrównawczego, oraz dwa drobniejsze, a mianowicie prawo pobierania opłat za badanie zwierząt rzeźnych i mięsa oraz prawo poboru zasadniczego podatku wojskowego.

Ilość podatków jest **stosunkowo dość znacza;** liczba podatków przysługujących gminom wiejskim i powiatowym związkom komunalnym, wynosi 18, w gminach miejskich ta liczba wynosi 27. Niektóre jednak z tych podatków (np. podatek od prawa polowania w miastach) są tak mało wydajne, że **nie opłaca się ich wprowadzać.** Pozatem stawki niektórych podatków od czasu wydania ustawy o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych **uległy redukcji;** w szczególności: z końcem r. 1925 udział w państwowym podatku **dochodowym,** w roku 1926 stawka **miejskiego podatku od lokali** i t. p. Obliczono, że same tylko gminy miejskie wskutek tych redukcyj podatków komunalnych **straciły rocznie około 80 milj. złotych.** W konsekwencji nastąpić musiała dysproporcja pomiędzy tą częścią dochodu społecznego, którą Państwo mogło na zaspokojenie potrzeb samorządu przeznaczyć — a rozmiarem wzrastających wciąż zadań **związków komunalnych.** Dysproporcja ta stanowi **niewątpliwie jedną z przyczyn trudności i usterek w gospodarce finansowej samorządu.**

Zagadnienia podatków komunalnych

Wśród ogółu dochodów związków komunalnych podatki są tym ciężarem, który **przygniata ogólny dochód społeczny.** Ciężar ten w obecnej chwili znajduje jednak uzasadnienie w naszkicowanych przezemnie zadaniach związków komunalnych i odpowiada naogół świadczeniom związków na rzecz społeczeństwa.

Z zestawienia dochodów wszystkich związków komunalnych w Polsce według ich budżetów na r. 1928-29 wynika, iż **podatki preliminowano razem na 455.282 tys. zł.** Brak danych, w jakiej **wysokości podatki te zostały istotnie pobrane.** Jest jednakże pewnem, że sumy preliminowanej nie osiągnięto; nie ulega także wątpliwości, że w następnych latach sumy te znacznie zmalały **pod wpływem kryzysu gospodarczego,** jak również pod wpływem okoliczności, że związki komunalne z roku na rok coraz więcej dochodów **wydobywają ze swych majątków i przedsiębiorstw oraz z opłat za korzystanie z zakładów i urządzeń komunalnych.**

Potrzeba gruntownej naprawy

Potrzeba gruntownej reformy finansów komunalnych jest **w praktyce odczuwana i znajduje się w programie prac Min. Spraw Wewnętrznych.** Przeprowadzenie tej reformy wiąże się jednak ściśle z **reformą skarbowości państwowej, a nadto ze zrewidowaniem zakresu konpetencji i zadań związków komunalnych.** Do czasu więc przeprowadzenia zasadniczej reformy skarbowości komunalnej istnieć będzie prowizorjum, jakie stworzyła **ustawa o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych.** Przy praktycznem stosowaniu jej okazało się, iż zawiera ona szereg wad i braków. Projektowana nowela do ustawy o finansach komunalnych zmierza do usunięcia tych braków, pozatem zaś ma **na celu usprawnienie samorządowej gospodarki finansowej.** Ten cel nowela osiąga przez zamianę na dodatki do podatków państwowych tych **podatków komunalnych, które dotychczas pobierane są przez związki komunalne samoistnie** — obok analogicznych podatków państwowych oraz przez ograniczenie wysokości zadłużania się związków komunalnych.

Niepokojące rozmiary zadłużenia

Zadłużenie związków komunalnych, zwłaszcza zaś ich krótkoterminowe zobowiązania, **przybrały rozmiary niepokojące.** Suma pożyczek długoterminowych, zaciągniętych przez związki komunalne po dz. 1 stycznia 1932 r. wynosi około **700 milj. zł.** Ustalony w drodze ankiety stan zadłużenia krótkoterminowego związków komunalnych na dz. 1 kwietnia 1931 r. wynosił: w powiatowych związkach komunalnych około **70 milj. zł.,** co stanowi około **50 proc. ich budżetów, w miastach zaś — około 225 milj. zł.,** co wynosi prawie **60 proc. różnych budżetów miejskich.** Wprawdzie w tych sumach mieszczą się takie pożyczki krótkoterminowe, które będą **konwertowane na długoterminowe,** niemniej jednakże cyfry te ilustrują **bardzo ciężką sytuację finansową związków komunalnych, szczególnie zaś gmin miejskich.** W miastach specjalnie zatrważająco przedstawia się **sprawa pożyczek wekslowych.** Z danych zebranych niedawno z **500 miast wynika, że ich zobowiązania wekslowe wynoszą około 48 milj. zł., w tem weksli zaprotestowanych na 4 milj. zł.**

Celem sprowadzenia zadłużenia związków komunalnych do właściwych norm, ogranicza się w projektowanej noweli **możność zaciągania pożyczek długoterminowych** przez związki komunalne w ten sposób, aby raty amortyzacyjne i odsetki od zaciągniętych długów nie wynosiły więcej **25 proc.,** zaś pożyczki krótkoterminowe na zasilenie funduszów kasowych — **20 proc. dochodów zwyczajnych danego związku komunalnego.** Nadmienić należy, że skutki zmiany dadzą się odczuć dopiero w najbliższych latach. Ażeby zaś w chwili obecnej przyczynić się do uporządkowania stanu zadłużenia, Min. Spraw Wewnętrznych **zainicjowało ścisłą współpracę Banku Gospodarstwa Krajowego z bankami komunalnemi na polu udzielania kredytów związkom komunalnym.**

Celem obmyślenia innych jeszcze sposobów uzdrowienia gospodarki finansowej związków komunalnych powołana została ostatnio przy prezesie Rady Ministrów **specjalna komisja, która rozpoczęła już swoje prace.**

Jednym z fragmentów zamierzonej noweli jest zaprojektowana w niej zmiana **przepisów dotyczących Komunalnego Funduszu Pożyczkowo-Zapomogowego.** Fundusz ten stworzony w r. 1927, jest jednem z najbardziej aktualnych źródeł kredytowych związków komunalnych, jednak jest on zbyt szczupły, aby w poważniejszym stopniu mógł zaspokoić zapotrzebowanie tych związków. Projektuję **zwiększenie wpływów tego Funduszu w ten sposób,** aby z dodatków komunalnych do państwowych podatków od spożycia, zużycia względnie produkcji przekazywać do **Funduszu 30 proc. (t. j. około 7,5 milj. zł. rocznie).**

Zmniejszenie wydatków komunalnych

Przechodząc zkolei do omówienia wydatków zwązków komunalnych, zaznaczam, że wydatki te w ogólnej sumie pozostają do wydatków Państwa mniej więcej **w stosunku jak 1:3.** W szczególności, jeżeli chodzi o wydatki zwyczajne związków komunalnych, to w r. 1929-30 wyniosły **one 806 milj. zł.,** na r. 1930-31 preliminowane były w wysokości **796 milj. zł.,** na r. 1931-32 preliminowano już **tylko 733 milj. zł.** Wykonanie zwyczajnych budżetów związków komunalnych w bieżącym roku budżetowym zejdzie poniżej 700 milj. zł. Na najbliższy rok budżetowy Ministerstwo przewiduje wpływ dochodów związków komunalnych **na sumę około 600 milj. zł.** Licząc się z koniecznością spłaty przez związki różnych zobowiązań krótkoterminowych, poleciłem przeprowadzenie **kompresji budżetów komunalnych do 70 procent** ich wysokości z r. 1930-31, wobec czego wydatki zwyczajne w r. 1932-33 **nie przekroczyłyby** sumy 560 milj. zł.

Danych co do wydatków nadzwyczajnych wszystkich związków komunalnych za ostatnie lata brak; wydatki nadzwyczajne 500 większych miast (ponad 10 tys. mieszkańców, bez m. st. Warszawy) wyniosły w r. 1928-29 — **269 milj. zł.,** w r. 1929-30 — **155 milj. zł.,** w r. 1930-31 — **134 milj. zł.;** na r. 1931-32 miasta te preliminowały już **tylko 92 milj. zł.,** wykonanie zaś będzie niewątpliwie znacznie niższe.

Zarządzenia oszczędnościowe

W zakresie wydatków zwyczajnych p. minister zwrócił przedewszystkiem uwagę na **konieczność zmniejszenia wydatków administracyjnych zarówno osobowych jak i rzeczowych.** Poza tem **wydatki socjalne** powinny być ograniczone do norm ustawowych oraz złączone poszczególne jednostki administracyjne. Szczególną uwagę zwrócono na **ograniczenie wydatków osobowych w przedsiębiorstwach komunalnych itd.**

Deficytowe przedsiębiorstwa komunalne nie mające charakteru **użyteczności publicznej, zaleciłem zlikwidować,** bądź przerwać ich eksploatację aż do **wytworzenia się odpowiedniej konjunktury.**

Udzielając tych wskazówek oszczędnościowych, poleciłem jednocześnie podległym sobie **organom nadzoru nad samorządem** powstrzymanie się od wysuwania pod adresem tych związków **jakichkolwiek zaleceń, których wykonanie zwiększyć mogłoby ich wydatki, ponad zakres ustawowo je obowiązujący,** a nawet poleciłem zaniechanie wysuwania żądań spełniania zadań ustawowych w tych wszystkich wypadkach w których ustawy względnie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej nakładają na związki komunalne takie zadania, **których spełnienie zostało uzależnione od uznania właściwej władzy nadzorczej.**

Dla zobrazowania całokształtu zamierzeń normatywnych z zakresu finansów komunalnych zaznaczam, iż celem uporządkowania formalnej strony gospodarki komunalnej opracowane zostały **projekty rozporządzeń o zmianie dotychczasowych przepisów o budżetowaniu i rachunkowości, jak rów-**

nież projekt rozporządzenia o sporządzaniu budżetów i sposobach prowadzenia rachunkowości w przedsiębiorstwach komunalnych. Projekty te — aczkolwiek **dotyczą tylko technicznej strony gospodarki komunalnej — przyczynią się niewątpliwie w dużym stopniu do usprawnienia tej gospodarki i do zwiększenia oszczędności.**

Polityka aprowizacyjna

W dalszym ciągu p. minister mówił o polityce aprowizacyjnej Min. Spraw Wewnętrznych. Rozpatrując naszą sytuację gospodarczą z punktu widzenia obrony istotnych interesów konsumenta, pojmowanych w sposób rzeczowy, należy się oświadczyć zdecydowanie przeciwko utrwaleniu rozbieżności w procesach kształtowania się cen artykułów przemysłowych i rolnych.

Od początku r. 1929 Rząd stara się przyjść rolnictwu z pomocą przez stosowanie **znanych już środków oraz poprzez państwową akcję interwencyjną,** prowadzoną za pośrednictwem podległych mi Państwowych Zakładów Przemysłowo-Zbożowych. Również i polityka aprowizacyjna musiała być dostosowaną do **zmienionej sytuacji gospodarczej** i przejść od środków administracyjno-represyjnych — do środków ściśle gospodarczej natury, dostosowanych każdorazowo do istoty regulowanych stosunków. Naogół **regulowanie cen,** które ma obecnie zastosowanie tylko w odniesieniu do artykułów żywności najpierwszej potrzeby, jak chleb żytni, mięso wołowe i tłuszcze, **odbywa się bez większych usterek i z coraz większem zrozumieniem.** Ustalane ceny są wynikiem rzeczowego **porozumienia z zainteresowanemi sferami przemysłu spożywczego.**

Przy omawianiu polityki aprowizacyjnej p. minister dokładnie zobrazował przyczyny **kryzysu w młynarstwie** i poruszył sprawę **usprawnienia i podniesienia piekarstwa** oraz handlu produktami zwierzęcemi.

W odpowiedzi na interpelacje

W zakończeniu p. minister dawał objaśnienia i odpowiedzi na interpelacje, stwierdzając m. in., że w stosunku do policji zastosował drakońskie prawa, jeśli chodzi o jej zachowanie się. Jednakże **niesłusznem jest uogólnianie zarzutu, że „policja bije",** gdyż w r. 1931 przekazano takich spraw czy doniesień anonimowych **1920, sądy rozpatrzyły 1.139, a ukarano sądownie zaledwie 14, dyscyplinarnie zaś 95.**

Politykę Ministerstwa wobec zgromadzeń publicznych można nazwać **raczej liberalną,** jeżeli na 3.586 zgłoszonych zgromadzeń publicznych, władze nie pozwoliły tylko **na 75,** a rozwiązały 107. Są to cyfry procentowo zupełnie minimalne.

Stosunek mój do prasy jest **pozytywny i krytykę rzeczową uważam za pomoc w pracach Rządu,** jednakże bez przeinaczania faktów i **bez nieścisłości.** Procent uchylonych przez sądy konfiskat **wynosi 9 proc.,** co świadczy, że konfiskaty są **w ogromnej większości uzasadnione.**

Co do kar administracyjnych, to. p. minister zgadza się całkowicie, że powinny być tylko **środkiem wychowawczym.** Na zjeździe wojewodów p. minister polecił, ażeby kary wymierzane nie **przekraczały możliwości skazanych i aby nie tworzyły** nieściągalnych zaległości.

W czujnej trosce o los osadników na Pomorzu

Jednem z ważniejszych zagadnień na Pomorzu jest kwestja osadnicza.

Specjalne bowiem warunki geograficzne, w jakich znajduje się Pomorze, wymagają szczególnych starań w kierunku postawienia osadnictwa na poziomie takim, by mogło ono podołać zadaniom, jakich się kraj od niego spodziewa.

Niewątpliwie ciężki kryzys gospodarczy, jaki ogarnął świat cały, odczuły gospodarstwa osadnicze bardzo dotkliwie. Dotyczy to szczególnie osad powstałych z parcelacji powojennej, jako organizmów młodszych, będących w znakomitej większości na dorobku. Wpłynęły na to: załamanie się cen produktów rolnych, gwałtowna zniżka ceny ziemi, oraz trudności kredytowe. Jeżeli dodać do tego jeszcze i to, że wielu osadników weszło na osady prawie bez kapitału, wówczas łatwo zrozumieć, że sytuacja niejednego z nich jest tragiczna.

Te warunki dały pole do rozgoryczenia wśród szeregów osadniczych, stworzyły rzesze malkontentów, a co najgorsze, wytworzyły doskonałe podłoże dla niepożądanej i bałamutnej agitacji ze strony niepowołanych „opiekunów".

Położenie osadnictwa, aczkolwiek ciężkie, nie może być jednak uogólniane do wszystkich gospodarstw osadniczych, gdyż znajdują się one w najróżnorodniejszych warunkach gospodarczych i rozmaicie odczuwają skutki przesilenia.

Tymczasem agitacja na Pomorzu, uogólniając położenie, szerzy z jednej strony zamęt wśród szerokich mas osadnictwa, nawołując je do daleko idących żądań i szkodząc interesowi Państwa, które bez korzystania ze słusznie mu należnych wpływów nie może normalnie wykonywać swych obowiązków, — z drugiej zaś strony, agitacja ta naprowadza osadnictwo na złe tory, wpajając w nie przekonanie, że nie drogą rzetelnej pracy i osobistych wysiłków, lecz drogą wytargowania różnych ulg i zapomóg od Rządu dojdzie do dobrobytu.

Osadnictwo winno nie zapominać o pełnieniu w miarę posiadanych możliwości obowiązków swych względem Państwa i uprzytomnić sobie, że **traktowane jest zawsze przez czynniki państwowe życzliwie.**

Wyrazem tego, że Rząd troskliwie zabiega o ulżenie doli osadników, jest wiadomość **o ulgach dla osadnictwa na Pomorzu,** jaka niedawno ukazała się na łamach naszego pisma. Dotyczy ona **szeregu zarządzeń specjalnych dla Pomorza,** których wydanie zapowiedział p. Minister Reform Rolnych na **konferencji w sprawach osadnictwa pomorskiego** w Warszawie 27 stycznia b. r. Zarządzenia te dotyczyć mają: 1) **przełożenia bezprocentowego zaległości z tytułu reszty ceny kupna i kredytów ulgowych od osad powstałych z parcelacji polskiej, poza obowiązujące okresy amortyzacyjne,** 2) **ustalenia ulgowych spłat ratalnych od pożyczek i kredytów,** 3) **zawieszenie rentowych zaległości** i 4) **zakredytowania reszty ceny kupna dla gospodarstw wzorowych na dłuższe okresy, przy obniżeniu oprocentowania.** Punkty 2 i 4 mają być stosowane indywidualnie, zależnie od warunków i zdolności płatniczej osadników.

Wprawdzie mające wejść w życie zarządzenia nie wyczerpują jeszcze zaspokojenia wszelkich potrzeb osadnictwa, lecz w każdym razie **przyniosą znakomitą ulgę osadnictwu,** a dla niejednego będą wprost zbawienne.

Szczere zainteresowanie się czynników rządowych sprawami osadniczemi, czego już mamy realne dowody, każe nam przypuszczać, że nie zaniedbały one usiłowań, zmierzających do **wyjednania dalszych zarządzeń u kompetentnych władz, mających na celu pomoc dla osadników.**

Kwestje, co do których zarządzenia takie mogłyby być jeszcze zastosowane, są następujące:

1) **zwolnienie nowych osadników przez pierwsze trzy lata od płacenia renty z nabytej parceli,**

2) **utrzymanie i nadal obowiązującego obecnie obniżenia oprocentowania od reszty ceny kupna,**

3) **obniżenie dodatku administracyjnego dla Państwowego Banku Rolnego,** wynoszącego obecnie 0,6 proc.,

4) **ustawowe dołączenie do osady inwentarzy, zapasów i materjałów budowlanych,** tak, by nie mogły one podlegać oddzielnie przymusowej sprzedaży.

Pomyślne załatwienie przez właściwe Władze powyższych dezyderatów, byłoby dalszym krokiem do uzdrowienia stosunków wśród osadnictwa.

Sądząc z dotychczasowego życzliwego traktowania osadnictwa przez czynniki państwowe, mamy nadzieję, że i te bolączki i niedomagania, które dotychczas nie zostały usunięte, będą wziętą pod uwagę i pozytywnie załatwione.

Fakt, że **Rząd stoi na straży interesów osadnictwa,** winien wlać otuchę w serca osadników, wpoić w nich nadzieję i wiarę w lepszą przyszłość, a przepojeni tym duchem, przy sumiennej pracy, doprowadzą rozwój osadnictwa do takiego stopnia, że stanie się ono **ostoją życia gospodarczego na ważnym odcinku pomorskim.**

Tego od osadnictwa pomorskiego oczekuje cały kraj.

O realną politykę na Wschodzie

Głos pacyfisty niemieckiego

Jeden z czołowych pacyfistów niemieckich baron v. Soden, próbuje w jednym z ostatnich swoich artykułów p. t. „O realną politykę na wschodzie" rozwiać złudzenia Niemców co do pokojowego uregulowania granic wschodnich Rzeszy, żądając równocześnie zaniechania przez Niemcy **polityki rewizjonistycznej w stosunku do Polski.** Baron v. Soden widzi trudności porozumienia niemiecko-francuskiego w dziedzinie politycznej.

Zasadniczą jednak przyczyną zaostrzonych stosunków między państwami jest narastanie w Niemczech fali rewizjonizmu w odniesieniu do **wschodnich granic Rzeszy.** Niemcy żyją złudzeniem, że uda im się rozbić sojusz francusko-polski i dojść do porozumienia z **Francją kosztem Polski.** „Jeszcze mniej realne — pisze autor — jest liczenie na **gospodarcze załamanie się Polski.** Te pomysły są mi aż za dobrze znane. Znam miejsce, gdzie przy wszystkich rozmowach o Polsce z całą pewnością przepowiednie te nigdy się nie sprawdziły i nie sprawdzą się także w przyszłości, a w każdym razie nie w momencie, dogodnym dla niemieckiej polityki rewizjonistycznej. Z czasem można się przyzwyczaić do traktowania tych założeń niemieckiej polityki wschodniej z pobłażliwym uśmiechem".

Baron v. Soden nie wierzy również w dojście do skutku Locarna wschodniego, gdyż jego zdaniem nie uznałaby go znaczna większość narodu niemieckiego. Pod koniec swego artykułu apeluje baron v. Soden do kanclerza Brueninga, aby w imię realnej polityki wschodniej wpłynął na **zaniechanie propagandy rewizjonistycznej w Niemczech.** Należy jednak wątpić, czy odpowiedzialne czynniki niemieckie pójdą **po linji wskazań trzeźwego, choć nielicznego,** odłamu opinji niemieckiej i rzeczywiście całym swoim autorytetem postarają się rewizjonistyczne nastroje w społeczeństwie niemieckiem likwidować. Za dobrze bowiem znamy się na „szczerości" wszelkich poczynań niemieckich, byśmy i tu mogli spodziewać się jakichś rzeczywiście konkretnych i wyraźnych wyników.

Manifestacje inwalidzkie w Genewie

Biorą w nich udział przedstawiciele dziesięciu państw

W związku z obradami konferencji rozbrojeniowej, zarząd Międzynarodowego Zrzeszenia Organizacyj Inwalidzkich („CIAMAC'U"), zwołał na 5 i 6 bm. w Genewie konferencję, w której wezmą udział przedstawiciele inwalidów wojennych Polski, Francji, Austrji, Bułgarji, Danji, Finlandji, Czechosłowacji, Jugosławji, Rumunji, Niemiec oraz W. m. Gdańska.

Na konferencji będą uchwalone rezolucje w sprawie rozbrojenia i pokoju powszechnego. Na dzień 7 bm. zapowiadano wielki pochód inwalidów państw europejskich, który wręczyć miał przewodniczącemu konferencji rozbrojeniowej rezolucje inwalidów. Pochód ten został jednak odwołany, odbędzie się natomiast wielka manifestacja inwalidów w lokalu zamkniętym.

W imieniu inwalidów polskich wyjechali do Genewy, prezes Zw. Inwalidów Woj. R. P. poseł Karkoszka, prezes Zw. Ociemniałych Żołnierzy, poseł Wagner, oraz prezes Wielkopolskiego Zarządu Zw. Inwalidów p. Stachecki.

Reichswehra nad granicą

studjuje możliwości napadu na Polskę

Przed kilku dniami miał miejsce nad granicą polską w Wieleniu pow. Czarnków w Poznańskiem bardzo charakterystyczny i ciekawy wypadek. Do przejścia granicznego w tem miasteczku, znajdującego się na Noteci, podszedł w godzinach przedpołudniowych **oddział Reichswehry,** liczący kilkudziesięciu ludzi, z oficerami i podoficerami. Zgromadzeni nad granicą rzucali pod **adresem polskiego strażnika granicznego wyzywające wyrazy,** poczem odśpiewali znaną pieśń, ziejącą nienawiścią do Polski — **„Siegreich wollen wir Polen schlagen"** („Zwycięsko chcemy pobić Polaków" — parafraza odwetowej pieśni „Siegreich wollen wir Frankreich schlagen"). Po pewnym czasie oddział Reichswehry odszedł do majątku hr. Schulenburga, **przywódcy nacjonalistów na Pograniczu.**

Przez cały dzień następny aż do wieczora Reichswehra odbywał **ćwiczenia nad Notecią,** tworzącą w tem miejscu granicę polsko-niemiecką, badając możliwości **budowy mostów pionierskich** przez rzekę, grunt nadbrzeżny i dokonując zdjęć terenowych polskiej strony granicy.

Wystąpienie oddziału Reichswehry jest jednem ogniwem więcej w nieskończonym łańcuchu **prowokacyj niemieckich pod adresem Polski.** Fakt jednak, że w ostatnim czasie coraz bardziej mnożą się wypadki **urzędowych prowokacyj niemieckich,** musi dać dużo do myślenia i jest dowodem faktycznego nastawienia myślowego kierowniczych kół niemieckich. Badanie możliwości budowy mostów dowodzi **przygotowań niemieckich do napadu na Polskę.** Łatwo wyobrazić sobie, coby się stało, gdyby Niemcom pozwolono na zbrojenia i gdyby ukryte dotychczas tajne wojska niemieckie (jak Stahlhelm itp.) mogły zrzucić swą maskę.

Jak się przytem okazuje, Reichswehra, ćwicząca nad granicą polską, należy do **garnizonu w Pasewalk,** (leżącego na północny-zachód od Szczecina) i jest rozmieszczona **pocichu po różnych miejscowościach nadgranicznych w powiecie nadnoteckim** (Netzekreis), przyczem większe oddziałki stoją w Ehrbardorf i Mariendorf.

Jest to dowodem, że poza jawnemi garnizonami Reichswehra ma zgromadzone **tajnie nad granicą swe oddziały.**

Przysposobienie Wojsk. w Prusach Wschodnich

W pobliżu Świętosiekierki odbyły się ćwiczenia wojskowe. Ćwiczeniom tym przypatrywało się przeszło 3000 osób. — Wszystkie szkoły miejscowe były reprezentowane. Oficerowie Reichswehry udzielali widzom wyczerpujących wyjaśnień.

Dzisiejsza armja polska

należy do najlepszych w świecie

W Meksyku wydana została broszura p. t. „Polonia Guerrera Del Mercenarismo al Fjercito Nacional" **(Polska wojenna. Od wojska najemnego do narodowego).** Autor broszury, generał meksykański i znany historyk wojskowy **Juan Manuel Torres,** doskonale obznajmiony z historją wojskowości w Polsce, przedstawia **zwięźle lecz jasno rozwój wojska polskiego** od czasów najdawniejszych aż do obecnych, wyrażając opinję, że **dzisiejsza armja polska należy do najlepszych na świecie.**

Głosy o reformie w szkolnictwie

Krytyka powinna być twórczą

Projekt zmiany ustroju szkolnictwa wywołał żywe zainteresowanie całego niemal społeczeństwa. Z różnych stron Polski odezwały się głosy „za" i „przeciw" reformie, a na łamach niektórych pism rozwinęły się w tej sprawie mniej lub więcej rzeczowe dyskusje. Najbardziej planową akcję zorganizował *Ilustrowany Kurjer Codzienny*, który wydrukował w ostatnich czasach szereg artykułów wrogich projektowi.

Z pośród nich zasługują na wzmiankę przedewszystkiem dwa feljetony: *„Cztery, sześć, czy osiem"?* (nr. 23, 23 1. 32) autora nieznanego, lecz, jak zapewnia Redakcja, „wybitnego fachowca — pedagoga" i *„Czy zburzenie 8-go gimnazjum jest uzasadnione"?* (tamże Nr. 28 28. 1. 32) dr. Sinki, profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Narazie zajmiemy się omówieniem tylko artykułu pierwszego.

„Wybitny fachowiec" stawia projektowi 3 główne zarzuty: 1) rząd nie osiągnie dzięki projektowanej reformie szkoły średniej zamierzonego zmniejszenia słuchaczy szkół wyższych; 2) nie zmniejszy wydatków na szkolnictwo, lecz przeciwnie, powiększy je; 3) obniży znacznie poziom umysłowy uczącej się młodzieży.

Zarzuty nie na miejscu

Rozpatrzmy zarzuty powyższe w ich kolejnem następstwie.

Autor wspomniany powiada, że przyłączenie kl. 1 i 2 dotychczasowego gimnazjum do szkoły powszechnej rozszerzy „podstawę rekrutacyjną", pomnoży przez to ilość uczniów w nowem gimnazjum, a w następstwie i w szkołach wyższych.

Sądzę, że rozszerzenie podstawy rekrutacyjnej ułatwia tylko *formalnie przejście z jednego typu szkoły do drugiego*, a więc ze szkoły powszechnej do gimnazjum, lecz na to, aby *faktycznie* liczba uczniów powiększyła się w tem ostatniem potrzeba jeszcze współdziałania wielu innych czynników, z których wzgląd *ekonomiczny jest najważniejszy*. „Wybitny fachowiec" ma widocznie do czynienia z łaciną lub greką i dlatego nie dostrzegł momentów natury gospodarczej. Z niemi łączą się jeszcze inne okoliczności, które będą działały *hamująco:* zwrócenie większej uwagi na zdolności uczniów, coraz szersze zrozumienie, że dobry *rzemieślnik żyje nieraz wygodniej od osobnika z wyższem wykształceniem itp.*

Krytyk powiada w ciągu dalszym, że, znosząc dwie najniższe klasy dzisiejszego gimnazjum, pozbywa się Rząd utrzymania około 540 klas z odpowiednią liczbą lokali i nauczycieli, ale kandydaci do tych klas muszą zapisać się do szkół powszechnych, gdzie trzeba będzie utworzyć odpowiednią liczbę paralelek Jeżeli przytem weźmiemy pod uwagę: 1) że wielu nauczycieli trzeba będzie spensjonować 2) że nauczyciele szkół powszechnych są na ogół lepiej płatni, niż nauczyciele szkół średnich — oszczędność, o jakiej marzy Rząd, będzie się równać zeru, a nawet wyrazi się w cyfrze ujemnej. „Wprowadziwszy więc nowy ustrój trzeba będzie powiększyć wydatki na szkołę powszechną i nową średnią"...

Co mówi rzeczywistość?

Całe to rozumowanie naszego krytyka nie wytrzymuje *żadnej krytyki*.

1) Nieprawdą jest, że nauczyciel szkoły powszechnej *lepiej jest płatny od tegoż szkoły średniej* (pierwszy zaczyna od klasy 10 drugi 8; tamten dochodzi najwyżej do klasy 6, ten do piątej itd).

2) Duży procent (30 i więcej) nauczycieli szkół średnich nie posiada pełnych kwalifikacyj, wobec czego *redukować ich nie potrzeba*, gdyż pójdą do tych zakładów, w których uczyć powinni z tytułu swych dyplomów, tj. do szkół powszechnych. Tam spełnią oni wielce pożyteczną rolę w dziele podniesienia poziomu tych uczelni.

3) Jeżeli 2 pierwsze klasy gimnazjum będą zniesione, to ewentualni kandydaci do nich tak się rozproszkują w różnych szkołach powszechnych, że *paralelki będą albo zgoła niepotrzebne*, albo w razie konieczności zostaną otwarte tylko w *niektórych miejscach*.

I na koniec brak ustosunkowania krytycznego ze strony autora feljetonu uwidacznia się nawet wtedy, gdy mówi, że napływ do nowego gimnazjum będzie taki duży, iż powstanie *konieczność utworzenia paralelek*... Przypuśćmy chwilę, że w tem jest pewna doza prawdy. Ale w takim razie *nie trzeba będzie redukować* nauczycieli szkół średnich, o co właśnie boi się nasz krytyk. A więc: tak źle i tak nie dobrze, czyli że logika Jego przedstawia pod każdym względem wiele do życzenia.

Sprawa zmniejszenia budżetu Ministerstwa WR. i OP. dzięki zamierzonej reformie jest do tego stopnia oczywista, że nawet wrogi Rządowi („ze względów zasadniczych") „Kurjer Poznański" pisze w artykule „Reforma Szkolnictwa" (29. 1. 32), iż

„Projekt nie wymaga powiększenia budżetu oświatowego, raczej *tkwią w nim możliwości redukcji*"...

O czem należy pamiętać

Ostatni punkt, na który chciałbym zwrócić uwagę jest albo świadomie prowokacyjny, albo wypływa z ignorantia crassa.

Autor powiada, iż Rząd „zmieniając 8-mio klasową szkołę ogólnokształcącą na 4 letnią (bo dwuletnie liceum będzie szkołą fachową nie ogólnokształcącą) *obniży census* inteligencji o *cztery lata*". Dwu na dole i dwu na górze.

Art. 20 ustawy powiada: „Szkła średnia ogólnokształcąca jest *sześcioletnia* i składa się *z czteroletniego gimnazjum i dwuletniego liceum*". Zważywszy, że 4-letnie gimnazjum opierać się będzie o 6-letnią szkołę powszechną a w tej kl. 5 i 6 nie różnią się pod względem programowym od kl. 1 i 2 gimnazjum — twierdzenie, że projekt obniża census umysłowy o dwa lata (na dole) jest *zupełnie bezpodstawne*.

Co się tyczy dwóch lat górnych, to chyba każdy przyzna że u tych uczniów, którzy przejdą do liceum nie zacznie się inwolucja umysłu, *tylko dalszy jego rozwój*. Liceum będzie się różniczkowało programowo na wydziały z odpowiednio dobranemi grupami przedmiotów. Głębsze poznanie tych przedmiotów przyczyni *się niewątpliwie lepiej do podniesienia cenzusu intelektualnego*, niż wykuwanie słówek łacińskich lub bardzo pobieżna znajomość „nauk" wykładanych obecnie w kl. 7 i 8.

Reforma dotychczasowego gimnazjum uwzględnia właśnie zrodzoną rozkwitem współczesnej kultury potrzebę *gruntowniejszego przygotowania się do zawodów życiowych*. — Daje ona jednocześnie pewną satysfakcję zarówno tym, którzy utrzymują, że *kształcenie formalne (formale Bildung, formal training, mentale discipline)* odbywa się lepiej zapomocą nauk humanistycznych, (grupa humanistyczna liceum), jak i zwolennikom nauk przyrodniczych (grupa przyrodniczo - matematyczna).

Zakończenie artykułu, że jedna kategorja nauczycieli (oczywiście szkół powszechnych!) nie powinna decydować o losie dotychczasowego gimnazjum, jest poprostu *zwrotem demagogicznym* i wogóle nie nadaje się do dyskusji.

Dr. Trebla.

Bagno demoralizacji i korupcji w Niemczech

Propaganda i karkołomne występy gen. Ludendorffa

Jak już donosiliśmy gen. Ludendorff wraz ze swoją małżonką propaguje „nową religję niemiecką". Jego wystąpienia w tym kierunku są poprostu skandaliczne. W związku z tem biskup Regensburga ks. dr. Buchberger polecił odczytać otwarty list pasterski z ambon przed kilku dniami, w którem m. in. oświadcza:

„Jako jeden z najzacieklejszych wrogów naszego Boskiego Zbawiciela Jezusa Chrystusa występuje również człowiek, którego nazwisko w gronie tych wrogów Boga i Chrystusa wymieniamy **z największym żalem i palącym wstydem**, a jest nim generał Ludendorff".

Dalej, nawiązując do książki p. Ludendorffowej p. t. „Erlösung" („Zbawienie"), co do której Ludendorff wyraził całkowitą aprobatę, mówi biskup Regensburga, że do wielkiej rzadkości należy ukazanie się książki, któraby z podobną, **wstyd przynoszącą autorowi, ignorancją i z takiem lekceważeniem mówiła o Zbawicielu**. Biskup Buchberger przypomina dosłownie generałowi Ludendorffowi te **tysiące katolików, co na jego rozkaz szły na największe cierpienia i śmierć, żołnierzy, na których grobach widnieje Krzyż**, znak wiary i nadziei, z którym dziś walczy pan generał.

Kończąc, ostrzega biskup wiernych przed trucizną, jaką wsączają do organizmu narodu publikacje podobne do publikacyj Ludendorffa i jego żony.

To jest jedna strona medalu działalności gen. Ludendorffa. Jeśli chodzi o drugą, polityczną, to na łamach paryskiego dziennika „Figaro" **Franciszek Coty** w liście otwartym pisze co następuje:

„Pismo inspirowane przez pana Ludendorffa, „Volkswarte", z dnia 10 stycznia b. r. piętnuje rzekomy „nowy manewr wysokiej finansjery francuskiej", która jakoby ma na celu obniżenie wartości **marki niemieckiej o 1/5**.

Panie Ludendorff! My wiemy jak straszliwą nędzę nieszczęśliwych ofiar **spowodowała pierwsza inflacja marki!** Wiemy, tak jak i pan, że zrujnowała ona masy właścicieli oszczędności na korzyść **kilku magnatów bankowych i ciężkiego przemysłu**. Nie zapomnieliśmy, że nędza ta była powodem **siedemdziesięciu tysięcy samobójstw, nie mówiąc o tych, co umarli z głodu lub zapełnili domy dla obłąkanych**. — Ale pan zapomina, że my Francuzi, aczkolwiek zwycięscy — a jako żołnierz wie pan, co to znaczy — my również straciliśmy **4/5 naszych oszczędności wskutek spadku franka**. I my, podobnie, jak pan, uważamy **inflację za kradzież dokonaną na korzyść spekulantów na tych**, co pracują. **Dlaczego jednak oskarża pan finansjerę francuską?** Nie może pan nie wiedzieć o tem, że **związek wierzycieli Reichsbanku**, do którego należy w Niemczech około **2 miljonów członków, zebrał przygniatające zarzuty przeciw kierownikom Reichsbanku dr. Schachtowi i dr. Lutherowi**.

„Nie może pan nie wiedzieć o tem, — czytamy dalej — że 19 listopada ub. roku „**Reichsbankgläubiger**", **organ ofiar oszukańczej niemieckiej inflacji, wystosował list otwarty do d-ra Luthra**, podpisany przez **kapitana rezerwy Klahrę**, w którym przypomina on, że systematyczna inflacja marki i oszukańczy druk olbrzymich ilości **FAŁSZYWYCH EGZEMPLARZY POŻYCZEK WOJENNYCH, SPRZEDANYCH NA KORZYŚĆ REICHSBANKU PRZEZ JEGO FILJE, były punktem wyjścia kryzysu niemieckiego i prawdziwej eksproprjacji płynnego kapitału obywateli niemieckich**. Nie może pan nie wiedzieć o tem, że kapitan Klahr **NAZWAŁ PUBLICZNIE DR. LUTHRA FAŁSZERZEM MONET.**"

W dalszym ciągu listu otwartego, p. Coty piętnuje **działalność finansjery żydowsko-niemiecko-amerykańskiej i wzywa gen. Ludendorffa do publicznej odpowiedzi, jakie są nazwiska** oskarżonych przez niego bankowców francuskich, na czem ma polegać ów rzekomy **plan francuski, który pismo jego tak piętnuje**.

Kończy zaś otwartem wezwaniem: „Oczekujemy z ciekawością odpowiedzi pańskiej, panie Ludendorff".

Odpowiedź Japonji na interwencję mocarstw

Replika domaga się szczerości od Chin i rokowań bez osób trzecich

W uzupełnieniu doniesień otrzymujemy dalsze wiadomości z Genewy o odpowiedzi rządu japońskiego na propozycję rządu angielskiego i amerykańskiego.

Delegaci Japonji Matsudaina i Sato zjawili się u sekretarza generalnego Ligi, Drummonda i imieniem rządu japońskiego, zawiadomili go, że otrzymali depeszę rządu japońsk., na której podstawie zgadza się rząd jap na stosowanie **art. 15 Paktu Ligi Narodów** wyłącznie tylko do wypadków w rejonie Szanghaju, natomiast dopuszcza rozpatrywanie wypadków na terenie Mandżurji nadal wyłącznie tylko na podstawie **art. 11 Paktu**.

To stanowisko rządu japońskiego zgadza się zupełnie ze stanowiskiem prawnem Rady Ligi Narodów z dnia 30 z. m., gdzie na posiedzeniu Rady zarówno p. Paul Boncour, jako jej przewodniczący, oraz sir Drummond, jako sekretarz generalny Ligi sami zapewnili, że art. 15 będzie stosowany tylko do wypadków w rejonie Szanghaju.

W nowej swej odpowiedzi rząd japoński przyjmuje więc zasadniczo żądania zawarte w znanej interwencji Wielkiej Brytanji i Stanów Zjednoczonych, podkreśla jednak, **że nie może zaprzestać swoich przygotowań wojennych tak długo, dopóki nie będzie przekonany o szczerości zamiarów rządu chińskiego w tym samym kierunku**.

Ponadto rząd japoński nie może się **zgodzić na to**, aby w zaleconych mu negocjacjach z rządem chińskim **brało udział jakiekolwiek trzecie mocarstwo**.

W Genewie wobec takiego postawienia sprawy ze strony Japonji toczą się nadal rozmowy na temat tej odpowiedzi japońskiej między delegatami Japonji z jednej strony, oraz ministrem dominiów angielskich Thomasem i przewodniczącym Rady Ligi Narodów Paul Boncourem, który powrócił z Paryża, — z drugiej strony. O ile nam wiadomo, trwa jednocześnie żywa wymiana zdań drogą radjową z rządem w Waszyngtonie.

Jak wiadomo, Chiny ze swej strony przyjęły propozycję mocarstw.

Tanki na ulicach Szanghaju

Po ulicach Szanghaju patrolują między spokojnymi przechodniami, samochodami i autobusami — groźne tanki japońskie.

Preliminarz budżetowy w Sejmie

Sprawozdanie generalnego referenta posła Miedzińskiego

Na plenarnem posiedzeniu Sejmu rozprawy nad preliminarzem budżetowym na r. 1932/33 otworzył generalny referent budżetu pos. B. Miedziński przemówieniem, z którego m. in. podajemy, co następuje:

Wniesiony przez Rząd preliminarz budżetowy na okres od 1 kwietnia 1932 r. do 31 marca 1933 r. ustalał: ogółem dochody na 2.374.015.800.— zł. ogółem wydatki na 2.452.383.400 zł, a zatem nadwyżkę wydatków na 77367.600 zł.

Redukowanie dochodów i wydatków w komisji budżetowej

Uchwalony przez Komisję Budżetową dnia 30 stycznia 1932 r. projekt budżetu ustala: ogółem dochody na 2.372.357.100 zł., ogółem wydatków na 2.446.917.311 zł., a zatem nadwyżkę wydatków na 74.560.200 zł.

Różnica między preliminarzem rządowym, a projektem budżetu uchwalonym przez Komisję Budżetuwą, powstała wskutek tego, że w dochodach — uwzględniając osłabienie zdolności płatniczej społeczeństwa — zmniejszono przewidywane wpływy z podatków i opłat o 32 miljony złotych, (z podatku przemysłowego o 10 miljonów złotych, z podatku gruntowego o 6 miljonów złotych, z odsetek zwłoki i t. p. o 10 miljonów zł., z opłat stemplowych o 4 miljony złotych z 10 proc. nadzwyczajnego dodatku do danin o 2 miljony zł.).

Równocześnie w związku z przeprowadzoną tranzakcją zapałczaną w zeszłym roku, zwiększono dochody o przeszło 14 miljonów zł., jako ratę amortyzacyjną i odsetki od drugiej transzy pożyczki zapałczanej. Ostatecznie zatem zmniejszono dochody o 2,7 miljn. zł.

Ponadto zwiększono dochody przez podniesienie: odsetek od ruchomego majątku państwowego o 3 miljony zł., wpłaty kolei o 7 miljonów zł., poczty o 3 miljony zł., przedsiębiorstw górniczo-hutniczych o 1,7 miljonów zł, loterji państwowej o 0,5 milj. zł.

Wydatki zmniejszono o 7,7 miljonów zł. przez wprowadzenie oszczędności w administracji we wszystkich prawie działach budżetu.

Jednocześnie zwiększono wydatki o 2,2 miljonów zł., w związku z powiększeniem subwencji na popieranie polskiej żeglugi morskiej. Ostatecznie zatem zmniejszono wydatki o 5,5 milj. zł.

Tym sposobem z powodu ogólnego zmniejszenia dochodów o 2,7 miljonów zł. i mniejszenia wydatków o 5,5 miljonów zł. powstaje różnica w saldzie o 2,8 miljonów zł., o którą to kwotę zmniejsza się ustalony niedobór budżetowy.

Pozycja Polski w wszechświatowym kryzysie

Jeśli chodzi — niezależnie od spadku po wielkiej wojnie — o lata, które przeżywamy obecnie, podkreślić należy wyjątkowe rozmiary kryzysu obecnego, znacznie przekraczające wszelkie przed wojną znane kryzysy. Wyjątkowość ta polega na cechach następujących: powszechność kryzysu „terytorjalna". Obejmuje on 48 państw na kuli ziemskiej, których dane statystyczne są dostępne, w tem 23 europejskie. Następnie „jakościowa" powszechność kryzysu. Obejmuje on wszystkie gałęzie produkcji, oraz wymianę zarówno w hurcie, jak detalu. Trzecią cechą kryzysu obecnego jest jego głębokość, posunięta aż do ZAŁAMANIA SIĘ WALUT, już dokonanego w 24 państwach, licząc z dominjami angielskiemi, bądź też stawiająca pod znakiem zapytania i ciężkiej walki stosunki w dziedzinie obrotu pieniężnego, co się uwydatnia w organizacjach dewizowych.

POLSKA JEST JEDNYM Z PIĘCIU PAŃSTW W TEJ CHWILI W EUROPIE, KTÓRE OBCHODZĄ SIĘ DOTYCHCZAS BEZ TYCH OGRANICZEŃ, UTRZYMUJĄC NIESKRĘPOWANY RUCH KAPITAŁÓW.

Na straży obrony Państwa

Jednym z momentów, który wpływa na znacznie większe, niż w czasach normalnych, trudności w przewidywaniach budżetowych, oraz szczególnie mocno uderza we wpływy skarbowe państw jest rozwój pozabudżetowego obciążenia dochodu społecznego przez daniny i świadczenia publiczne (samorządy terytorjalne, ubezpieczenia itp.)

W preliminowaniu naszych wydatków jesteśmy dość poważnie zależni od decyzji zewnętrznych, które nie leżą w naszej mocy, a więc dla przykładu kwestja obsługi długów zagranicznych, w której decyzja przedłużenia moratorjum hooverowskiego może się odbić kwotą dorównującą niemal preliminowanemu deficytowi. Nie my jednak o tem będziemy decydowali.

Drugim momentem usztywniającym w sposób wyjątkowy — szczególniej jeśli chodzi o preliminowanie — nasz budżet po stronie wydatków — jest sytuacją w dziedzinie obrony państwa. Niewątpliwie — brak zaufania do trwałości sytuacji pokojowej odbija się i na budżetach innych państw. Ale doprawdy nikt nie może zaprzeczyć wyjątkowości położenia Polski w stosunku do której jawnie i publicznie enuncjowane są dążenia zaborcze, zapowiadane są zamiary naruszenia jej całości terytorjalnej. Żaden odpowiedzialny rząd, żadne świadome społeczeństwo nie pozwoli sobie w tej sytuacji na obniżanie — choćby przy najcięższych wysiłkach — swojej gotowości obronnej. Musimy liczyć się z tem, że wpływy nie osiągną wysokości preliminowanej. Musimy jednak pamiętać, że nie wszystkie wpływy należą do wpływów konjunkturalnie wrażliwych. Nie jest tedy rzeczą uzasadnioną przewidywanie powszechnego spadku wpływów w związku z konjunkturą

Zachodzi wzgląd dodatkowy na ogólne wyczerpanie kieszeni płatnika, które może wpłynąć na osłabienie płatności wszystkich kategorji podatków i danin. Tu jednak musimy brać pod uwagę, że są pewne kategorje podatników, których konjunktura nie dotknęła, lub dotknęła w sposób mniejszy, niż innych, a muszą być nawet i tacy, którym konjunktura ta przynosi zyski. A zatem istnieją źródła, których zdolność płatnicza osłabieniu nie uległa.

Ulgi dla płatników

Niemniej przeto liczymy się z obniżeniem zdolności płatniczej ogromnej masy ludności, to jest ludności rolniczej: liczymy się z tem, że niezależnie od teoretycznej wysokości nałożonych ustawami ciężarów, niezależnie od olbrzymiej wysokości zaległości skarbowych z lat poprzednich, które wynoszą połowę jednorocznego budżetu państwa, co upoważniałoby w zasadzie Rząd do preliminowania nawet znacznie wyższych dochodów — praktyczny bieg rzeczy będzie prawdopodobnie inny. Nietylko trudno będzie śrubę podatkową zaciskać z całą surowością, ale przeciwnie Rząd ma pełną świadomość tego, że będzie musiał robić szereg ulg płatnikom (aby nie dopuścić do ruiny ich warsztatów pracy). Liczymy się tedy z możliwością zniżki dochodów ponad preliminowane i w związku z tem z powiększeniem przewidywanego deficytu, nawet jeśli część będzie skompensowana przez odroczenie spłaty długu wojennego.

Oszczędności dochodzą do ostatnich granic

Stojąc bez przerwy na stanowisku zachowania równowagi budżetowej — musimy się liczyć, że nastąpi wówczas konieczność dalszego obniżenia wydatków w czasie wykonania budżetu. Wszelkie cięcia poczynione w tej części naszych wydatków państwowych, którą można uważać za elastyczną — dochodzą do ostateczności. Wszystkie cięcia dalsze — są już tem złem, które musi być robione nie inaczej, jak pod naporem bezwzględnej konieczności — względnie, jeśliby chodziło o sumy poważniejsze — musi godzić w dotychczasowe ustawowe zobowiązania państwa, lub w prawa nabyte. Tego rodzaju ostateczność może nie nastąpić.

Jeżeli nawet nie będziemy brali pod uwagę na okres najbliższy możliwości poprawy konjunktury, któraby natychmiast się odbiła na części wpływów konjunkturalnie wrażliwych, jak opłaty i podatki pośrednie — to mamy niewykluczoną możność otrzymania kredytów z.agranicznych, których przyjęcie na warunkach zdrowych w zakresie terminu i oprocentowania byłoby właśnie w chwili obecnej rzeczą ogólnie wskazaną.

Mamy następnie drogę wskazywaną przez nas oddawna, drogę na którą rząd niewątpliwie już wkroczył, drogę ulżenia budżetowi poza budżetem — przez zahamowanie obciążeń nakładanych na podatnika przez samorządy i ubezpieczenia, przez ograniczenie zakresu działania samorządów i wzmocnienie kontroli nad ich działalnością, wreszcie przez danie pierwszeństwa należytościom skarbowym przed innemi przy egzekwowaniu takowych. Następnie, jeśli chodzi o dalsze oszczędności w wydatkach — uważamy za bardziej wskazane, aby czynione one były przez Rząd w czasie wykonania budżetu, niż przez nas w czasie preliminowania.

Praktyka ostatnich dwóch lat usprawiedliwia nasze zaufanie do rządu w dziedzinie oszczędnego wykonywania budżetu i w dziedzinie bacznego z miesiąca na miesiąc przykrawania wydatków do wpływów. Że pozatem może to dać rezultaty lepsze, niż nasze przewidywania zgóry — znajduję potwierdzenie w mowie p. posła Rybarskiego wygłoszonej dnia 5 lutego r. ub. Gdy dyskutowaliśmy tutaj nad celowością i możliwością obcinania budżetu obrony państwa w związku z wnioskiem Kl. Narodowego o skreślenie 17 milj. z tego budżetu — p. pos. Rybarski motywując racjonalność tego wniosku powiedział: „W tym roku z 9 miesięcy wydano na ministerstwo spraw wojskowych 528 milj. Powinno być według budżetu wydane 620 milj., czyli t. zw. kompresja wynosi dotychczas 92 milj. Więc mamy do czynienia z tym faktem, że to co proponowaliśmy w zakresie budżetu wojskowego jest daleko wyższe niż to, co się dziś na ten budżet przeznacza". Ja znajduję w tem stwierdzeniu najlepsze poparcie naszej taktyki, przenoszącej dalsze oszczędności w budżecie, w razie ich niezbędności, na okres wykonania. Mamy bowiem dowód, że rząd potrafi iść dalej, wielokrotnie dalej, w oszczędnościach, niż sięgają postulaty najbardziej „oszczędnościowego" klubu.

W poczuciu odpowiedzialności

Jeśli tedy chodzi o realność budżetu, który uchwalamy, stwierdzam, co następuje: uchwalając budżet ten w wydatkach, posunęliśmy się do ostatecznej niemal granicy, na którą pozwala niewielka ich elastyczność oraz dotychczas czynione oszczędności. Uchwaloną wysokość wpływów uważamy za górną granicę, poza którą w żadnym wypadku w ściąganiu tych wpływów nie należy się posuwać, wobec wyczerpania zdolności płatniczej społeczeństwa. Jeśli natomiast wpływy nie będą osiągać wysokości preliminowanej — polegamy na tem, iż rząd potrafi zastosować nadal praktykę dwóch lat ostatnich przy wykonywaniu budżetu z miesiąca na miesiąc, mając w dalszym ciągu na uwadze postulat utrzymania równowagi budżetowej.

Chciałbym tylko stwierdzić, że w całej naszej pracy państwowej nie uchylamy się od odpowiedzialności za to, co leży w granicach naszej najlepszej woli i najlepszego wysiłku. Jesteśmy niejednokrotnie uzależnieni od faktów i decyzji, które zachodzą poza zasięgiem naszej woli i naszego wpływu. Jeśli w niektórych momentach ponosimy skutki braku doświadczenia, czy błędów, które w państwie wskrzeszonem tak niedawno i w tak wyjątkowych warunkach zdarzać się musiały — to jesteśmy również skazani i na ponoszenie skutków błędów cudzych.

Jeśli pomimo to Rzplita należy do nielicznych państw europejskich, które przejawiły największą odporność w przeżywaniu wielkiego kryzysu — to daje to nam, jak sądzimy, podstawy do otuchy na przyszłość. Uważamy też, że każdy Polak bardziej może teraz niż kiedykolwiek ma prawo być dumny z tego, że jest Polakiem.

Zaufanie zagranicy i społeczeństwa

Mówi się tu często o kwestji zaufania. Jeśli chodzi o zaufanie zewnętrzne — w świecie międzynarodowym — wytrzymałość naszego organizmu państwowego, niespodziewana samodzielność, musi budzić zaufanie do Polski. To też nie jest napewno rzeczą przypadku, że w ciągu roku ubiegłego odczuliśmy to zaufanie nietylko w dziedzinie polityki międzynarodowej, ale w dziedzinie trudniejszej może, czego wyrazem było otrzymanie dwóch poważnych pożyczek zagranicznych. Jeśli chodzi o zaufanie wewnętrzne — nie da się zaprzeczyć, że dotychczasowy przebieg przesilenia, brak w społeczeństwie objawów paniki i nieufności, które wstrząsnęły organizmami innych państw od nas potężniejszych — związany jest z utrwalonem zaufaniem społeczeństwa w słuszność i pożyteczność obecnej metody rządzenia.

Rząd będzie nadal strzegł równowagi

Sprawa podwyższenia kredytu w Banku Polskim

Minister Skarbu p. Piłsudski w toku rozprawy budżetowej w Sejmie oświadczył m. in., że jeśli chodzi o kredyt bezprocentowy w Banku Polskim, to ewentualnie kredyt ten może być podniesiony i oczywiście wpłynęłoby przedłożenie do sejmu. Podwyższenie do 100 miljonów byłoby choćby tem uzasadnione, że odpowiada to mniej więcej tej wysokości, jaka była pierwotnie przewidziana w pierwotnym statucie Banku, to znaczy 10 milj. dolarów. Dzisiaj te 10 miljonów dolarów to jest 90 miljonów zł. Dla tego dociągnięcie do 100 milj. złotych dochodzi do tej marży, do której był ustalony kredyt przy uchwalaniu pierwszego statutu. Gdybym potrzebował tego kredytu dla budżetu, tobym już niewykorzystane i wolne 30 milj. zł. z kredytu dotychczasowego zużył. Nie idę na to. Należy jednak przewidzieć najrozmaitsze okoliczności. Czy panowie mogą zaręczyć, że w życiu naszych sąsiadów nie powtórzą się rzeczy, jakie miały miejsce np. latem r. z. ze wszystkiemi skutkami. bijącemi w nas rikoszetem. Co państwo zrobiliby, jeżeliby w jakimś momencie przejściowo kapitału obrotowego skarbowi zabrakło? Jeżeli się idzie na polowanie, to czy wówczas dopiero trzeba psy karmić? Wówczas nie będzie ani czasu na zwoływanie nadzwyczajnego zgromadzenia akcjonarjuszów Banku Polskiego, ani czas na nadzwyczajną sesję izb, aby zmianę statutu zatwierdzić. Więc obowiązkiem rządu jest mieć wszystko przygotowane, aby ewentualnym gorszym momentom nie dać się zaskoczyć. Jeżeli chodzi wogóle o sprawę budżetu, to tutaj daje nam oręż pilnowanie niedużych deficytów w systemie budżetów miesięcznych. System ten nie jest zbyt wygodny, ale gdy niema pożyczki, to jest on konieczny. Dotychczas spełniane to było nie lekkiem sercem, lecz w tym kierunku rząd będzie szedł dalej i jeżeli mimo uchwalenia budżetu w tej czy innej wysokości, te czy inne wpływy pociągną za sobą zmniejszenie się dochodów, to rząd będzie nadal pilnował równowagi przez upłynnienie rezerw, aby chronić nasze życie gospodarcze i stałość naszej waluty.

W dyskusji pos. Miedziński, nawiązując do uwag i zastrzeżeń podniesionych przez pos. Rybarskiego, stwierdził, że można mieć różne poglądy na sprawę podniesienia kwoty bezprocentowego kredytu państwowego w Banku Polskim. Pewne wątpliwości mogły nasunąć się i posłom z klubu B. B. Jesteśmy też pewni, że rząd w danym razie sprawę całą szczegółowo umotywuje. Już p. prof. Rybarski przyznał, że rzecz sama w sobie tylko wtedy mogłaby mieć charakter niebezpieczny, gdyby była lekkomyślnie komentowana. Mówca nie przypuszcza — by ta sprawa była z którejkolwiek strony oświetlana lekkomyślnie i ze złą wolą. Gdyby nawet nastąpiło podwyższenie kredytów państwowych w Banku Polskim, byłoby to tylko powiększenie kapitału obrotowego skarbu państwa i dla każdego nieuprzedzonego od tego posunięcia do inflacji jest tak daleko, jak od nas do Ameryki Południowej.

Złoto Dunikowskiego

Sensacyjne próby na ustach całego Paryża

Cały Paryż a z nim i inne wielkie miasta i stolice europejskie śledzą z zainteresowaniem sprawę inż. Dunikowskiego. Ostatnie demonstracje Dunikowskiego można śmiało stwierdzić, stały się **największą sensacją Paryża.**

PIERWSZA PRÓBA.

Dunikowski rozpoczął swe doświadczenie w paryskiej szkole centralnej na kamykach, **ważących nie więcej niż 50 gram.** Gdy Dunikowski w przyległym pokoju zaopatrywał w energję elektryczną swój aparat emanacyjny radjoaktywny, **inspektorzy policji tłukli w moździerzach kryształki kwarcu.** W kilka chwil potem Dunikowski nasypał **jasno szary proszek na miedzianą płytę** swego aparatu, przez który przepuścił prąd o **napięciu 110 volt.** Aparat znajdował się pod prądem w ciągu 40 minut. **Bryłki, znajdujące się na płycie miedzianej zdawały się kurczyć.** Po zebraniu tych bryłek i umieszczeniu w tygielku, Dunikowski ogrzewał w ciągu 2 godzin tygielek z zawartością. Tygielek umieścił **w specjalnym aparacie,** w którym przy pomocy zgęszczonego powietrza zwiększał temperaturę gazowego płomienia. **Pierwsze rezultaty były raczej ujemne.**

Inż. Dunikowski

Dunikowski zapytany, czy minerał nie był zbyt ubogi, zaprzeczył i oświadczył, że aparaty nie były dostatecznie przystosowane.

W pokoju atmosfera była bardzo gorąca. Dunikowski pochylony nad skrzynką, przypominającą raczej **aparat radjowy** o godz. 16,30 rozpoczął powtórnie doświadczenie. Po zamknięciu prądu **rozpalona żarówka pękła i odłamki szkła prysnęły Dunikowskiemu w twarz.**

TRZY DROBNE BRYŁKI ZŁOTA.

Dunikowski zaproponował powtórzenie doświadczenia. Sędzia Ordoneau zgodził się, zaś niektórzy **adwokaci strony cywilnej, dając wyraz swemu sceptycyzmowi, opuścili laboratorjum.** Tymczasem rozpoczęła się druga próba. Dunikowski cierpliwie reguluje swój aparat. Inspektorzy znowu przystąpili do tłuczenia kamyków. Po przepuszczeniu prądu i doprowadzeniu tygla do wrzenia w ciągu 20 minut, **Dunikowski chwycił przy pomocy szczypczyków drobne naczynie nie wiele większe od naparstka,** ochłodził je, a następnie zawartość naczynia wylał na papier i poprosił o szkło powiększające. **Krople potu ukazały się ze wzruszenia na skroni Dunikowskiego, gdy ujrzał** wśród doświadczalnej mieszaniny **DWIE LUB TRZY DROBNE BRYŁKI ZŁOTA.** W tej chwili obrońca Dunikowskiego Torres podkreślił, że sam Dunikowski obiecał dostarczyć w postaci czystego metalu złota 2.000 część badanej materji.

CZWARTE DOŚWIADCZENIE Z PRZESZKODAMI.

O godz. 22 przystąpiono do **czwartego doświadczenia.** Wszystko było już gotowe, lecz wskutek zwarcia przewodów **przepaliły się wszystkie bezpieczniki.** Po zmianie bezpieczników o godz. 23,15 **pękła rurka z substancją radjoaktywną** i trzeba było zrezygnować z dalszych prób.

Badania podjęte będą na nowo w dniach najbliższych i w okolicznościach, jakie ustalone będą **w rozmowie między Dunikowskim a sędzią Ordoneau.** Dunikowski oświadczył, że wolałby przeprowadzić doświadczenie w swojem laboratorjum i na ilości minerału ponad 50 gramów każdorazowo.

APARAT DO OTRZYMANIA ZŁOTA.

Inspektorzy policji nałożyli pieczęcie na rurki radjoaktywne, zawierające sekret wynalazku i pozostawili je nadal w labor[illegible] **szkoły centralnej.** Jeden z inspekto[illegible] **czętował skrzynię sygnetem Dunikowskiego,** poczem zamknął salę laboratorjum.

Opuszczając o północy szkołę centralną przed udaniem się z powrotem do więzienia, Dunikowski miał możność przywitać się w przejściu ze swą rodziną, składającą się z żony i trojga dzieci. **Rodzina Dunikowskiego przez 14 godzin oczekiwała na rezultat doświadczenia.**

Dunikowski powiedział jednemu z dziennikarzy, że koszt wydobywania złota jego metodą według jego obliczeń wynosi 2 do 4000 franków, podczas gdy wartość tego złota wynosi 16.600 franków. **URZĄDZENIE APARATURY DO OTRZYMANIA ZŁOTA KOSZTOWAŁOBY KILKASET MILJONÓW FRANKÓW,** lecz późniejsze wydatki byłyby niewielkie, gdyż materjały, używane przy wydobywaniu złota ulegają nieznacznemu tylko zniszczeniu.

Według dalszych informacyj prasy paryskiej Dunikowski miał pozatem oświadczyć, że z złotonośnej ziemi, z której dotychczas wydobywano 10 gramów złota na tonę — wydobędzie **300 do 400 gram. na tonę.** Gdyby w rzeczywistości Dunikowski mógł osiągnąć te wyniki — to jak stwierdza prasa paryska — byłoby to wielką rewelacją.

Czarodziejski zegar

pomysłu szwajcarskiego inżyniera

Inżynier Dawid Olsson, pracownik znanych zakładów Befors w Szwecji. w chwilach wolnych od zajęć skonstruował zegar, uważany przez fachowców za swego rodzaju *cud techniki i pomysłowości.*

Zegar ten, obok t. zw. „zwykłego czasu", *pokazuje rzeczywisty czas słoneczny, poszczególne fazy księżyca i słońca,* rok, miesiąc, tydzień, liczbę porządkową, oraz nazwę dnia.

Zegar ten posiada mapę *niebieską,* na której automatycznie odbywają się poruszenia srebrzystych ćwieków, odpowiadające ruchom gwiazd i planet na firmamencie, oraz *dwa globusy, pokazujące dokładną godzinę w różnych częściach świata,*

Ponadto zegar ten zaopatrzony jest w urządzenie *radjowe, w gramofon* oraz w przyrząd *elektryczny do gotowania kawy, działający automatycznie w określonych porach dnia* Na szczycie zegara znajduje się precyzyjna kuźnia, w której, gdy zegar ma wybić godzinę ukazuje się czerwony płomień na palenisku, a maleńki kowal młotem o kowadło wystukuje liczbę godzin.

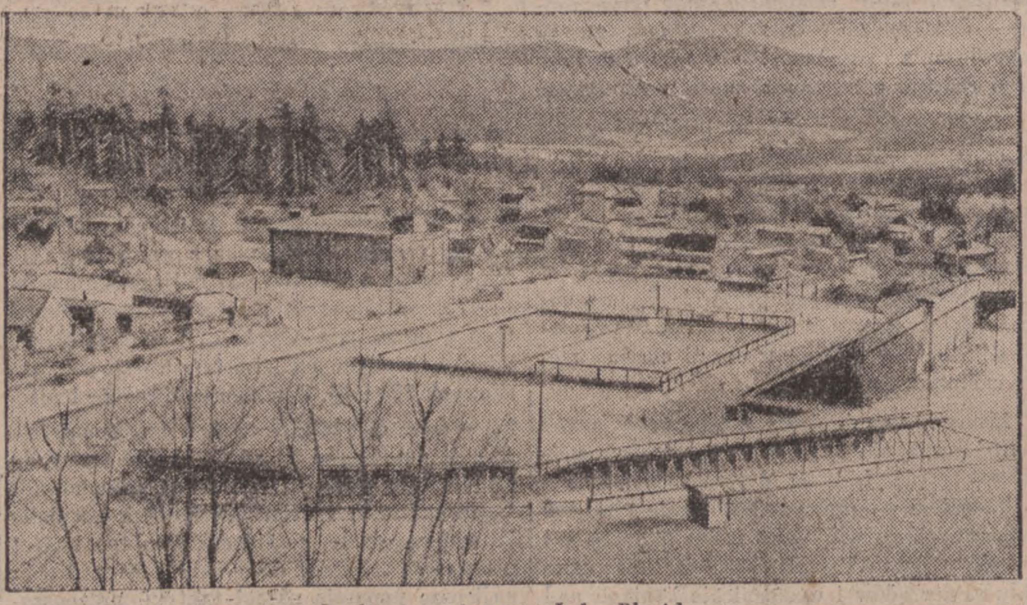
Saletra za naftę

Rząd sowiecki zakupił w Chile **większą** partję saletry, przyczem tylko jedną **trzecią** należności zapłasił gotówką, a resztę **pokrył** w postaci dostawy nafty i innych **artykułów.**

Igrzyska olimpijskie w Lake Placid

300 zawodników reprezentuje 17 państw

Epokowa idea barona Pierre de Coubertina, mająca na celu wskrzeszenie starożytnych igrzysk olimpijskich, nadała nowoczesnemu ruchowi sportowemu promienny nimb, który otaczał już igrzyska starożytnych Greków jako żywiołowe manifestacje narodu rozkochanego w pięknie i świadomego wartości siły, zdrowia i hartu. Barona de Coubertin spotkała rzadko przypadająca w udziale zwykłym śmiertelnikom satysfakcja, iż dzieło jego mimo wojny światowej rozrosło się do **rozmiarów wprost monumentalnych.** Sport zdobył w przeciągu krótkiego czasu **całą kulę ziemską.**

Stadjon sportowy w Lake Placid.

Biały prolog do igrzysk olimpijskich 1932 r., które Stany Zjednoczone bez względu na przesilenie gospodarcze inscenizują w raju kalifornijskim w Los Angeles w sposób imponujący, tworzą zimowe igrzyska olimpijskie w Lake Placid, które rozpoczęły się 4 lutego.

Mała dotychczas rzadko komu znana mieścina górska, romantycznie odcięta od świata, przez **14 dni stanie** w ośrodku zainteresowania całego świata sportowego.

Lake Placid leży w stanie Nowy Jork wśród górzystej i zalesionej okolicy, zwanej Adiron Saks, graniczącej z Kanadą. Cała ta rozległa kraina pełna jest romantycznych zakątków, wonnych lasów i tysiąca jezior. Z Nowego Jorku podróż koleją do Lake Placid trwa 12 godzin. Samochodem osiąga się mieścinę już w 6 godzinach, a samolotem nawet **w 2 godzinach.** Oba jeziora Placid i Mirro, sąsiadujące tuż ze sobą porównują Amerykanie chętnie z jeziorami szwajcarskiemi. Leżą one w istocie w uroczej dolinie, otoczone **zewsząd potężnemi górami.** Dookoła jeziora Placid rozłożyła się mała mieścina Lake Placid, z której ulice wiodą wprost **w głąb wonnych lasów sosnowych.** Latem, kiedy przepełnione są pałacyki myśliwskie miljonerów, wille i luksusowe hotele, urocza mieścina górska liczy często do 10.000 gości. **Ludność** miejscowa zaledwie składa się z 2.000 osób. Dotychczas Lake Placid znane było Ameryce właściwie tylko jako letnisko.

Zimę odkryto w Lake Placid dopiero przed kilku laty. Psy eskimoskie z Alaski i Labradoru szybko się tutaj zadomowiły, jako zwierzęta pociągowe sań. A narciarze poszli szlakami, które dawniej już utorowali Indjanie wśród zimowej głuszy. Mimo położenia wśród gór, miasteczko dostarcza dzisiaj wszelkiego wykwintu i zbytku. Wytworne sklepy, z nowojorskiej Piątej Avenue posiadają tutaj swoje filje, które mieścinie górskiej nadają charakter wybitnie światowy. Amerykanie swoje Lake Placid chętnie nazywają amerykańskiem St. Moritz.

Lake Placid przygotowało się godnie do zimowej olimpjady. Tereny narciarskie **posiada idealne i bardzo rozległe.** Nowy tor bobslejowy, liczący 2.000 m dł., zdaje się specjalnie być przeznaczonym do zdobywania rekordowych szybkości! Na torze tym jak wiadomo, wydarzyły się już dwie katastrofy, których ofiarą padły dwie drużyny niemieckie.

Według ostatnich informacyj amerykańskiego komitetu olimpijskiego w igrzyskach weźmie udział **17 państw z około 300 zawodnikami.** Największy kontyngent stawiają oczywiście Stany Zjednoczone z 70 uczestnikami.

Kiedy piszemy te słowa, w Lake Placid igrzyska już się rozpoczęły. Radjo i kabel codziennie, a nawet co godzinę zasypywać będą cały świat wiadomościami **o zwycięstwach i klęskach na lśniącej tafli lodowej** i na skrzących się w słońcu polach śniegowych.

Plakieta pamiątkowa zimowych Igrzysk Olimpijskich w Lake Placid

którą otrzymają wszyscy uczestnicy igrzysk

Nowe ustawy w obronie rolnictwa

Plan pomocy dla zadłużonych rolników

Wśród rolników krążą od pewnego czasu pogłoski o cofnięciu prolongat, czyli odraczania terminów płatności pożyczek przez Bank Rolny. Jest to plotka, która niepotrzebnie szerzy zamęt w społeczeństwie rolnem.

W rzeczywistości bowiem jest **zupełnie naodwrót,** niż to donoszą te niepokojące wieści. Bank Rolny nietylko, że nie **odwoływał odroczeń płatności weksli,** ale współpracuje z całym rządem nad ułożeniem **planu pomocy dla zadłużonych rolników.** Lwia część prac specjalnej komisji rządowej jest już zakończona. Plan oddłużenia rolnictwa obejmuje wszystkie dziedziny, a więc: kredyty **długoterminowe, zaległe podatki, zaległe świadczenia ubezpieczeń społecznych, egzekucje i licytacje i wreszcie kredyty krótkoterminowe.** Ostateczne wykończenie planu pomocy zadłużonym rolnikom ma nastąpić koło 15 lutego r. b.

KOMU PRZYSŁUGIWAĆ BĘDĄ ULGI?

Wszelkie ulgi przyznawane będą przedewszystkiem tym rolnikom, **którzy płacą bieżące należności.** Jest to zasada zupełnie słuszna, gdyż nie można zaciągać długów nowych, nie spłacając jednocześnie starych. Dotychczas zobowiązywała zasada, że wpłata, naprzykład, podatków, zaliczana była na zaległości podatkowe. W ten sposób, zaległości nie zmniejszały się, gdyż do sumy zaległych podatków **doliczano kwoty podatków bieżących.** W planie oddłużenia rolnictwa przyjęto więc zasadę, że bieżące podatki i inne świadczenia muszą być płacone. Dopiero dla tych rolników, którzy bieżące należności będą płacili, **rząd udostępni wszelkie możliwe ulgi w spłacie zaległości.** O zasadzie tej powinni pamiętać rolnicy, jeżeli chcą korzystać z ulg. Trzeba bowiem wyraźnie powiedzieć, że nie może być mowy o jakiemś generalnem darowywaniu zaległości. Pożyczki, które rolnicy otrzymywali za pośrednictwem Banku Rolnego, muszą być zwrócone temu Bankowi, czy to obecnie, czy też ratami w najbliższych latach, gdyż i Bank Rolny pożyczał pieniądze dla rolników.

Dlatego też tylko ci rolnicy, którzy wykażą dobrą wolę płacenia bieżących należności, będą zasługiwali na miano solidnych dłużników, a takim można i należy przyjść z pomocą w postaci **wszelkich możliwych ulg,** przy spłacie powstałych zaległości w długach, lub też podatkach.

Odraczanie wypłat przez sądy

Dla tych rolników, opracowano już ulgi **w sądowych przepisach egzekucyjnych.** Zastosowany będzie cały szereg ulg w wyznaczaniu terminów licytacji nieruchomości rolniczych, również w miarę możności **zwalniany będzie z pod egzekucji inwentarz żywy i martwy.** Poza tem ministerstwo sprawiedliwości opracowuje ustawę o **odraczaniu wypłat przez sądy.** Ustawa ta da możność ogłaszania odroczenia wypłat gospodarstwa rolnego, które podpadnie wówczas pod nadzór sądowy. Zastosowana będzie więc tu procedura, znana oddawna w kupiectwie i przemyśle. Oczywiście, odraczanie wypłat w rolnictwie będzie posiadało **dłuższe terminy, niż w handlu,** gdzie, jak wiadomo, odracza się zasadnicze wypłaty na trzy miesiące, które mogą być dwukrotnie prolongowane, a więc okres odroczenia wypłat może najwyżej wynosić 9 miesięcy. W ten sposób do każdego poszczególnego gospodarstwa rolnego zastosowane będzie moratorjum z terminem wyznaczonym przez sąd.

Ustawa o granicach cen najniższych

Poza tem ministerstwo sprawiedliwości pracuje nad ustawą, którąby ustaliła **granicę najniższych cen,** poniżej których nie można byłoby sprzedawać z licytacji ruchomości i nieruchomości, należących do rolnika. Jest to niezmiernie ważna sprawa dla rolnictwa, gdyż niejednokrotnie zdarzało się, **że licytacja ruchomości rujnowała gospodarstwa rolne,** przynosząc śmiesznie niskie sumy za sprzedane maszyny, zboże czy inwentarz żywy. Z długów rolnika odpisywało się wówczas tylko uzyskaną sumę na licytacji i po pewnym czasie musiał on spłacać pozostałą część długu. Naturalnie zrujnowany przez taką licytację rolnik, nie mógł podołać ciężarom i dopuszczał do licytacji swego gospodarstwa. I tu znów za śmiesznie niskie ceny sprzedawano jego nieruchomość. W ten sposób stracił **nietylko rolnik jako dłużnik, ale tracili przedewszystkiem ci, którzy pożyczali mu pieniędzy.** Opracowywana ustawa zabezpieczy więc pewną **minimalną cenę,** jaką rolnik będzie musiał otrzymać z licytacji za swe ruchomości względnie nieruchomości, po niższej zaś cenie sprzedaż licytacyjna nie dojdzie do skutku.

Rządowa komisja pomocy zadłużonym rolnikom pracuje nad **całym szeregiem innych jeszcze rozporządzeń i ustaw,** o których jednak będzie można wyrobić sobie zdanie po ich ostatecznem opracowaniu. Nadchodzi zatem okres zastosowania dużych, nawet **bardzo znacznych ulg dla rolników,** jednak z dobrodziejstw tych korzystać będą tylko ci, którzy okażą dobrą wolę płacenia bieżących podatków i składek.

Bilans Banku Polskiego

za trzecią dekadę stycznia

Bilans Banku Polskiego za trzecią dekadę stycznia r. b. wykazuje zapas złota 600 milj. 486 tys. zł., t. j. o **45 tys. zł. więcej** niż w poprzedniej dekadzie. Pieniądze i należności zagraniczne, zaliczone do pokrycia zmniejszyły się o 8 milj. 941 tys. zł. do sumy 69 miljn. 86 tys. zł., natomiast niezaliczone do pokrycia zwiększyły się o 1 miljn. 167 tys. zł. do sumy 119 miljn. 99 tys. zł. Portfel wekslowy wykazuje wzrost o 44 miljn. 206 tys. zł. i wynosi 667 miljn. 272 tys. zł.; stan pożyczek zastawowych spadł o 1 miljn. 765 tys. zł. do kwoty 121 miljn. 513 tys. zł. Inne aktywa wynoszą kwotę 136 miljn. 321 tys. zł., wykazując zmniejszenie o 18 miljn. 345 tys. zł.

W pasywach pozycja natychmiast płatnych zobowiązań zmalała o **44 miljn. 901 tys. zł.** (232 miljn. 545 tys. zł.). Obieg biletów bankowych powiększył się o 72 miljn. 918 tys. zł. (1.152 miljn. 162 tys. zł.).

Stosunek procentowy pokrycia obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku wyłącznie złotem wynosi 43,37% (13,37% ponad pokrycie statutowe), pokrycie kruszcowo-walutowe 48,35% (8,35% ponad pokrycie statutowe), wreszcie pokrycie złotem samego tylko obiegu biletów bankowych wynosi — 52,12%.

Złośliwa konkurencja niemiecka

Trzeba znaleźć środki odwetowe

W związku z uruchomieniem chłodni rybnej w Gdyni, zaczęły nadchodzić do Gdyni większe transporty norweskich **śledzi mrożonych.** Śledzie te po dosypaniu do skrzynek lodu są wysyłane kolejami do polskich i czeskich fabryk konserw, lub też magazynowane, celem dochłodzenia w komorach chłodni.

Niemieccy kupcy rybni, widząc wspaniale rozwijający się handel w Gdyni, kosztem **dotychczasowego pośrednika portu Altony,** starają się wszelkiemi sposobami zatamować rozwijający się import śledzi przez Gdynię i posunęli się nawet do tak nieuczciwej konkurencji, że **zaofiarowali fabrykom konserw cenę w każdym wypadku po 4 zł. taniej za kwintal** za śledzie idące przez Altonę, od najtańszej ceny śledzi, idących przez Gdynię.

Złośliwa konkurencja kupców niemieckich w stosunku do Gdyni powinna znaleźć **należytą odprawę naszych władz,** czy to podwyższeniem taryfy kolejowej na śledzie idące z Niemiec, czy też stawki celnej, a gdyby i to nie poskutkowało do całkowitego zabronienia wwozu przez Niemcy świeżej ryby.

435 statków w styczniu

przypłynęło i odpłynęło z Gdyni

W styczniu rb. weszło do portu 220 statków morskich pojemności 206.870 ton rej. netto, wyszło zaś 214 statków poj. 204.237 ton. Przynależność państwowa statków na wejściu była: 76 szwedzkich, 28 duńskich, 27 polskich, 22 norweskich, 17 estońskich, 17 niemieckich, 10 łotewskich, 6 litewskich, 5 fińskich, 4 amerykańskie, 3 angielskie i po jednym grecki, włoski, brazyliski i holenderski.

Przywieziono w styczniu r. b. drogą morską 2.032 ton fasfatów, 804 ton owoców, 395 ton skór, 1.378 ton śledzi, 500 ton siemienia lnianego, 216 ton skór, 322 ton bawełny i 1.483 ton węgla bunkrowego, 1625 ton koksu, 18,987 ton.

Wywieziono w styczniu r. b. 372.384 ton, a w tem 329.532 ton węgla eksportowego, 12.150 ton węgla bunkrowego, 1.625 ton kaksu, 18.987 ton cukru, 1.100 ton melasy, 4.146 ton bekonów, 532 ton szynek, 1.500 ton soli potasowej, 601 ton cynku i 2.211 ton innych.

Ogólny obrót towarowy wyniósł *379.514* ton, wobec *468.025* ton w grudniu roku ub.

Węgiel, drzewo i płody rolne

głównem źródłem naszego eksportu

Polski bilans handlowy za rok 1931 był wybitnie czynny. Według tymczasowych obliczeń G. U. S. przywieziono do Polski w r. 1931 towarów wartości **1 miljarda 462 miljonów zł.,** wywieziono towarów za **1 miljard 879 milj. zł.** Saldo na korzyść wywozu wynosiło **417 milj. zł.** W roku 1930 przywieźliśmy towarów za 2 miljardy 246 milj. zł., wywieźliśmy za 2 miljardy 433 milj. zł. Saldo było również dodatnie, lecz w wysokości zaledwie **187 milj.** Jak widać z tego porównania, zeszłoroczna aktywność bilansu handlowego spowodowana została głównie skurczeniem się przywozu o **784 milj.,** gdy równocześnie wywóz skurczył się tylko o 554 milj. Zjawisko zmniejszania się obrotów handlowych między państwami, obserwowane jest na całym świecie, Polska zatem nie stanowi tu wyjątku.

Głównym artykułem wywozu z Polski był **węgiel,** którego wywieźliśmy w 1931 r. za 339 milj. zł., czyli o **4 milj.** więcej, niż poprzedniego roku. Natomiast drugi ważny artykuł wywozowy, **drzewo,** miało zbyt ograniczony, skutkiem konkurencji drzewa sowieckiego, finlandzkiego, szwedzkiego i t. d.

Trzecia ważna pozycja wywozu, to **bekony** — 103 milj. (71,5), dalej jaja 98 (135), masło 56,5 (59), trzoda chlewna 52 (139), wędliny 23 (11), gęsi i pierze 20 (22), skóry surowe 20 (27,5), i inne produkty hodowlane. Uderza ogromny wzrost eksportu **bekonów i wędlin,** spowodowany niewątpliwie stworzeniem chłodni i racjonalizacją tego wywozu. Równocześnie zmniejszył się jednak wywóz trzody chlewnej.

Dalsze miejsce zajmują **zboża,** a więc jęczmień, którego sprzedano zagranicę za 29 milj. (50), żyto 26 (71), nasiona roślin pastewnych i traw 23 (30), nasiona buraków i roślin oleistych 17 (19,5), mąka pszenna i żytnia 18,5 (16), groch i fasola 14 (24), pszenica 12 (16). Jeżeli dodać jeszcze eksport cukru za 80,5 milj. (138), to okaże się, że nasz eksport opiera się głównie na: **węglu, drzewie i płodach rolnych.**

Dopiero następnie idą **wyroby ciężkiego przemysłu metalowego.** Małą rolę odgrywa wywóz **nawozów sztucznych za 23,5 milj. zł. (28),** co tłumaczy się dużą konkurencją na naszych rynkach odbiorczych i kryzysem, które przeżywa rolnictwo całego świata. **Przemysł włókienniczy** dość dużo eksportował przędzy wełnianej, bo za 49 mil. **Przemysł naftowy** uczestniczył w eksporcie w małej mierze. Eksportowano benzyny za 12,5 milj. (13), parafiny **za** 15 (20).

Głównemi artykułami, przywożonemi do Polski były **surowce włókiennicze** oraz **metale i wyroby z metali.** W przywozie sporo jest towarów, które mogą być w **kraju** produkowane. Równocześnie w **eksporcie** wzrosły względnie stosunkowo nieznacznie zmalały pozycje wywozu towarów **gotowych** i półfabrykatów.

Rozwój naszego rybactwa

Statki do połowu śledzi polskiego towarzystwa do połowów śledzi „Morze Północne" w liczbie ośmiu w ciągu ubiegłego sezonu złowiły ponad **1 i pół miljona kg. śledzi.** Śledzie te poławiane i solone na polskich statkach do czasu ukończenia magazynów w Gdyni były magazynowane w porcie holenderskim Vlaardingen i obecnie przewożone są **do Gdyni.** Zapoczątkowanie połowów dalekomorskich na własnych statkach jest ważnym krokiem w rozwoju naszego rybactwa, gdyż wprowadza nas na międzynarodowe tereny rybołówcze, z których dotychczas nie korzystaliśmy.

Zapadłe terminy płatności pożyczek państwowych

1 lutego r.b. zapadły terminy płatności następujących pożyczek państwowych: 3 proc. pożyczka premjowa budowlana — rata oprocentowania 750.000 zł., premje 500.000 zł., — 4 proc. premjowa pożyczka dolarowa — rata oprocentowania 150.000 dol., — 10 proc. pożyczka kolejowa — rata oprocentowania 868.750 zł., — rata amortyzacyjna 3.145.000 zł.

Dewaluację marki zapowiada Coty

Znany fabrykant perfum Coty zamieścił w swoich pismach „Figaro" i „Ami du Peuple" sensacyjne artykuły, w których wyraża opinję, że w najbliższym czasie można oczekiwać dewaluacji marki niemieckiej o 20 proc.

1128 nowych upadłości ogłoszono w Rzeszy

Niemiecki zarząd statystyczny stwierdza, że w styczniu rb. ogłoszono w Rzeszy 1.128 nowych upadłości, wobec 1.178 w grudniu ub. r. i wszczęto 751 sądowych postępowań ugodowych, gdy w poprzednim miesiącu 864.

Bankructwo bankowe we Włoszech

Banca Bergamasca w Bergamo, istniejący od 56 lat, posiadający 40 oddziałów i kapitał zakładowy **w kwocie 30 milj. lirów,** zawiesił **wypłaty.** Bank ten finansował głównie **przemysł tekstylny Górnych Włoch.** Władze upadłego banku oświadczyły, że wkłady będą w całości zwrócone.

Kalendarzyk łowiecki na miesiąc luty

Na podstawie obowiązujących przepisów Łowieckich, w miesiącu lutym przypada na terenie całego państwa, oprócz województwa śląskiego, czas ochronny na następującą zwierzynę i ptactwo:

Łosie-byki, jelenie-byki, daniele-rogacze, sarny-kozły, zające-szaraki i bielaki, niedźwiedzie, rysie, borsuki, wiewiórki, głuszce-koguty, cietrzewie-kury (w województwach: wileńskiem, białostockiem, nowogródzkiem, poleskiem i wołyńskiem), jarząbki, pardwy, bażanty-koguty, kuropatwy, przepiórki, dropie, dzikie gołębie, drozdy, kwiczoły, paszkoty, dzikie indyki-samce, oraz ptaki krukowate i drapieżne z wyjątkiem jastrzębi-gołębiarzy, krogulców, wron i srok.

Z pośród zwierzyny i ptactwa, względem których stosowane są czasy ochronne, w lutym wolno polować na: zające-bielaki (tylko do 15), cietrzewie-koguty, słonki, bataljony, dzikie kaczory, dzikie kaczki (samice i młode), oraz inne ptactwo wodne i błotne, dzikie łabędzie, dzikie gęsi i dzikie indyki-samce.

Gwarancja społeczeństwa — gwarancją pokoju

Trzeba być sprawiedliwym, lecz również silnym

Jedno z pism paryskich ostro piętnuje akcję filogermańskich pacyfistów francuskich, którzy stworzyli już całą **literaturę, proponującą fałszywe i śmieszne poglądy o „idealnych" Niemczech.**

„Czy straciliśmy głowę? — pisze p. Bertrand z Akademji francuskiej. — Gdzież są ci, „rycersy Niemcy, którzy podziwiają kulturę francuską i pragną porozumieć się z nami? Gdzie są te **Niemki o „wielkiem sercu", piękne, dowcipne, szlachetne i czarujące?** Niemcy, pokonani i uspokojeni przez nas, nie mogą nas kochać! To jest jasne! **Zwyciężyliśmy ich siłą i siłą musimy się utrzymać.**

Niemcy siłą będą nam odpowiadali, a czekając, aż będą silni, odpowiadają nam teraz milczeniem. Zdobyliśmy kolonje niemieckie siłą, utrzymamy się w nich siłą. Siła nasza oczywiście musi być miarkowana sprawiedliwością i dobrocią, jednak bez iluzyj.

Miał rację pewien administrator z Algeru, który mówił: — **nie trzeba być arabofilem, ani arabofobem, lecz „arabosprawiedliwym".**

Trzeba być sprawiedliwym, lecz także i silnym".

W związku z tym ,aż nadto słusznym poglądem na fałszywy pacyfizm, tak aktualny dzisiaj w chwili, gdy toczą się obrady konferencji rozbrojeniowej — warto zwrócić uwagę na ciekawą książkę księdza de la Briere, profesora Instytutu Katolickiego w Paryżu p. t. **„O chrześcijańskich zasadach prawa".**

Autor postawił sobie za zadanie wyjaśnić, że **kościół wyznaje doktrynę pokoju** i że w myśl tej doktryny pracował i pracować będzie nad **pacyfikacją świata.** Dzieło pokoju takie, jak je głosi Kościół, jest „w **harmonji z postulatami i wszystkiemi słusznemi subtelnościami patrjotyzmu.**

— „Chrześcijaństwo — pisze O. de la Briere, — **oświeca tę szlachetną miłość Ojczyzny, która w porządku racjonalnym rzeczy leży już w naturze ludzkiej".**

Autor występuje przeciwko brutalnemu hiper-nacjonalizmowi, **który m. in. wyraża się prowokacyjnie na ustach hitlerowców,** uprawniając do okrutnych nadużyć siły, i przeciwstawia mu **nacjonalizm chrześcijański,** szanujący moralność i zasady sprawiedliwości oraz życzliwości międzynarodowej. Nacjonalizm ten kieruje zainteresowania swoich wyznawców ku szlachetnym perspektywom prawdziwego interesu narodowego, których **wartości moralne i duchowe wznoszą się ponad kłótnie z małego podwórka i operacje z partyjnej kuchni wyborczej i parlamentarnej.**

Ksiądz de la Briere omawia dwa biegunowo sprzeczne ze sobą pojęcia o pokoju.

Pacyfizm nieroztropny, który w swej nieświadomości otworzyłby drogę **intrygom wojowniczym obcym, jest zasadniczo przeciwny duchowi patrjotyzmu i ostrożnego pokoju świadomego konkretnej rzeczywistości.** Istnieje jednocześnie silne rozgraniczenie między **duchem braterstwa ogólnoludzkiego, a internacjonalizmem, który „zapoznaje obowiązki moralne wobec Ojczyzny"** i posuwając **dezyderaty rozbrojenia daleko poza granice dobra wspólnego,** dąży do zagwarantowania skandalicznej niekaralności dla tych, co gwałcą prawo.

Istnieje pewna szkoła pacyfistów, dla których bezpieczeństwo jest sprawą mniej więcej obojętną. **Prym wiodą tu Sowiety,** czego nigdy zapominać nie wolno.

Pacyfizm prawdziwy jest jednak z tym **„pacyfizmem" zasadniczo sprzeczny.** Dopomina się on w związku z rozbrojeniem — **gwarancyj bezpieczeństwa,** owianych **duchem prawdziwego pokoju.**

Z teki karykaturzysty

Wujek Sam: — Ten chłopak zaczyna mi się mocno nie podobać...

Nowa Turcja przeciw cudzoziemcom

Zarobkowanie w Turcji staje się niedostępnym dla obcych obywateli

Od czasu gdy traktat lozański zniósł przywileje, z których korzystali w dawnej, sułtańskiej Turcji cudzoziemcy, warunki życia i normy prawne, regulujące ich byt, stają się coraz cięższe. Nowa Turcja, której gospodarka odczuwa jak i w innych krajach **skutki kryzysu,** kurczy się w sobie i zaczyna ograniczać **prawa zarobkowe dla obcych.**

Komisja ekonomiczna zgromadzenia narodowego, t. j. parlamentu tureckiego, zatwierdziła **niedawno tekst nowej ustawy,** której przepisy zamykają przed **cudzoziemcami bramy** zawodów i zajęć zarobkowych.

Przedewszystkiem więc żaden obcokrajowiec niema prawa otworzyć sklepu czy też warsztatu poza obrębem większych miast; pozatem, co ważniejsze, **nie wolno cudzoziemcom wykonywać w miastach następujących zawodów: rzemiosł, ogrodnictwa,** muzyki, drukarstwa, zabawkarstwa, zecerstwa, handlu domokrążnego, handlu gazetami, papierem, maklerstwa, pośrednictwa, nie wolno im być tragarzami, lekarzami, dentystami, weterynarzami, inżynierami, adwokatami.

Cudzoziemcy, którzy oddają się wymienionym wyżej zajęciom będą musieli **po upływie trzech miesięcy od daty wejścia** w życie wspomnianej ustawy, **przestać wykonywać swój dawny zawód,** i obrać sobie tylko tę profesję, którą prawo im pozostawia.

Japoński dziennikarz zginął na placu boju

Do Charbina nadeszły wiadomości o śmierci dziennikarza japońskiego Kajano, specjalnego korespondenta frontowego wielkiego pisma „Osaka Mainiczi". Kajano, który pracował w Mandżurji od samego początku operacyj wojennych, zginął w czasie walk pod Czin-Czou. Przy pochodzie wojsk japońskich do tego miasta **Kajano znajdował się w pierwszej linji.** Według niektórych wersyj uprowadzony został przez partyzantów i długo nie było śladu po nim. Dopiero w tych dniach znaleziono jego zwłoki w pobliżu miasteczka Cinclau.

Djet za pobyt w więzieniu domaga się b. poseł Hołowacz

Do sądu okręgowego (wydział cywilny) w Warszawie, wpłynęła skarga **b. posła Feliksa Hołowacza, który domagał się należnych mu djet poselskich za okres jednorocznego pobytu w więzieniu.**

Jako członek Niezależnej Partji Chłopskiej — uznanej oficjalnie za wywrotową, p. Hołowacz **został aresztowany.** W toku doch. sprawa **przeciwko p. Hołowaczowi została umorzona.** Na tej właśnie podstawie opierał on swe żądania, zaznaczając, **iż w areszcie siedział niewinnie.**

Do sądu zwrócił się p. Hołowacz o przyznanie mu narazie djet za jeden miesiąc przyczem zastrzegł sobie prawo dochodzenia pozostałych sum.

Sąd okręgowy w Warszawie po rozważeniu obecnie tej sprawy uznał, iż **wstrzymanie djet poselskichjest zarządzeniem władzy państwowej, wobec czego nie może podlegać ocenie sądów cywilnych.** W danej sprawie sąd orzekł, **iż właściwym** jest tryb postępowania administracyjnego, gdyż zarówno uposażenie posła, jak i urzędnika **wynika z przepisów prawa publicznego, a zatem stosunek posła do państwa** nosi charakter **publiczno-prawny.**

Mając to na uwadze **sąd umorzył sprawę.** Pan Hołowacz może tedy wnieść skargę do N. T. A.

Za nieprawdziwe sensacje odpowiedzą przed sądem

Od dowódcy 63 pułku piechoty p. pułk Rymkiewicza otrzymujemy, co następuje:

„W związku z rozgłaszaniem przez pewne osoby na terenie powiatu wąbrzeskiego pogłosek o rzekomem znieważeniu czynnem powiatowego komendanta P. W. i W. F. 63 p. p. w Wąbrzeźnie por. Kuliszewskiego przez „działacza B. B." p. W., co miało mieć miejsce w dniu 2 lutego b. r. w lokalu „Dwór Wąbrzeski" w Wąbrzeźnie, a czego świadkiem miał być ppor. z 63 p. p. Celewicz — na zasadzie przeprowadzonych dochodzeń stwierdzam, że pogłoski te jak również i **notatka zamieszczona w numerze 28 „Słowa Pomorskiego"** z dnia 5 lutego b. r. pod tyt. „Bójka Sanatorów w Inowrocławiu, znalazła naśladowców w Wąbrzeźnie", **nie polegają na prawdzie** i rzekome zajście między por. Kuliszewskim a p. Walterem **wogóle nie miało miejsca.**

Autor tej pogłoski jak i winni jej rozgłaszania — będą **pociągnięci do odpowiedzialności sądowej.**"

Ponad tysiąc bezrobotnych znalazło pracę

W wyniku szeregu konferencyj, odbytych przez inspektorów pracy z właścicielami przedsiębiorstw na terenie całej Polski, w okresie od 27 stycznia do 3 lutego rb., udało się zatrudnić, dzięki ograniczeniu pracy w godzinach nadliczbowych i zmniejszeniu ilości godzin pracy, 1.120 osób w różnych przedsiębiorstwach. Ponadto drogą przejścia na pracę **3 zmian** po 2 dni w tygodniu, powstrzymano **redukcję około** 350 osób.

Jeden z najmądrzejszych Amerykanów

ambasadorem Stanów Zjedn. w Londynie

Andrew Mellon został mianowany ambasadorem Stanów Zjednoczonych w Londynie co uważane jest w angieislckh kołach politycznych i finansowych, za fakt pierwszorzędnej wagi.

Prezydent Hoover udzielił w związku z nominacją Melona następującego oświadczenia:

„Pan Melon **jest jednym z naszych najmądrzejszych i najbardziej doświadczonych mężów stanu.** Krytyczna sytuacja we wszystkich krajach co do wzajemnych stosunków międzynarodowych, różnorodność zagadnień ekonomicznych oraz inne domagające się mądrego rozwiązania w naszym własnym interesie narodowym, wymagają **doświadczenia i oceny najwyższej władzy.** Znaczenie, jakie w tych warunkach wszechświatowych trudności posiadać będą dla naszego kraju rozważne decyzje, nie wymaga komentarzy".

Dobrane towarzystwo

Z Genewy donoszą: **Sowiecki komisarz ludowy Litwinow odbył z przewodniczącym delegacji niemieckiej ambasadorem Nadolnym naradę,** na której omawiane były kwestje, związane z konferencją rozbrojeniową. Delegacja niemiecka zamierza przedstawić na konferencji **własny projekt konwencji rozbrojeniowej.** Pozatem Nadolny odwiedził przewodniczącego delegacji węgierskiej hr. Apponyi-ego.

Można sobie wyobrazić jak będzie wyglądało to **czerwone rozbrojenie!**

Lamenty niemieckie zdobyły posłuch w Stanach Zjedn.

Federal Reserve Bank oznajmił **o przedłużeniu** przypadającej nań w wysokości **25** milionów dolarów części kredytu 100 miljonów dolarów, przyznanego Bankowi Rzeszy. Przedłużenie obowiązywać ma na okres 1 miesiąca.

Upadłości w St. Zjednoczonych

W roku 1931 ogłoszono w Stanach Zjednoczonych 26.381 upadłości wobec 24.107 w roku 1930. Zobowiązania z tytułu upadłości w r. ub. obliczane są na 2.280.829.316 dolarów, wobec 1.441.439 dolarów w roku poprzednim.

Amerykański Koncern Kredytowy rozpoczął swą działalność

Donoszą z Waszyngtonu, że w dniu **2** bm. olbrzymi koncern kredytowy **R. F. Corp.** rozpoczął oficjalnie swą działalność. **Instytucja** otrzymała już zapotrzebowanie na kredyty w łącznej wysokości 10 miljonów dolarów.

Sowiecka gospodarka

„Leningradzkaja Prawda" w Nr. 25 donosi, że w aktach fabryki „Krasnoje Znamia" ujawniono znaczne ilości cennych **maszyn,** sprowadzonych z zagranicy, a spoczywających tam od 3 lat. Znaczna część maszyn uległa już zniszczeniu.

Wszechsłowiański kurs instruktorski harcerzy

Związek Harcerstwa Polskiego organizuje w roku bieżącym wszechsłowiański harcerski kurs instruktorski, w którym wezmą udział delegaci harcerzy polskich, jugosłowiańskich, bułgarskich, czechosłowackich, oraz organizacyj harcerskich emigrantów rosyjskich. **Kurs** odbędzie się w czasie od 2 do 16 lipca w Buczu na Śląsku. Zadaniem kursu jest pogłębienie wśród harcerzy **wiadomości o życiu narodów słowiańskich,** wiadomości dotyczących metod wychowawczych, obozownictwa i t. d. Po zakończeniu kursu uczestnicy odbędą szereg wycieczek po całej Polsce.

KRONIKA

niedziela 7 lutego

TORUŃ

Kalendarzyk rzym.-kat.

Sobota Doroty
Niedziela Romualda

— Stan wody w Wiśle z dn. 5. 2.: Zawichost +1.18, Warszawa +1,23, Płock +0.89, Toruń +0,82, Fordon +0,98, Chełmno +0,79, Grudziądz +1,09, Korzeniewo +1,38, Piekło +0.54, Tczew +0,63, Einlage +3,46, Schiewenhorst +3,70.

— Nocny dyżur aptek. Do środy dnia 10 bm. włącznie dyżuruje apteka Pod Lwem — Rynek Nowomiejski.

Repertuar Teatru.

Sobota 6 bm. godz. 16 „Przedstawienie dla dzieci".
Sobota 6 bm. godz. 20 „Awantura w raju".
Niedziela 7 bm. godz. 16 „Gałganek".
Niedziela 7 bm. godz. 20 „Awantura w raju".

Repertuar kin.

Palace — „Bezimienni bohaterowie".
Światowid — „Pat i Patachon w konkurach".
Mars — „Rewja Gwiazd".
Lux — „Śledztwo".
Corso — „Siedem Portów".

Hocki Klocki Redutowe

Hej przechodniu! Spójrz na afisze! — Nasze teatralne fisze, zgarnąwszy pełne „złota" wory za teatralne wieczory, urządzają wielką fetę i proszą Toruńską societę.

Możesz przyjść głodny, goły, bosy — Będziesz mieć szampan i kokosy — Dadzą ci kostium szambelana i ze zwykłego sobie pana, co biedy odcina kupony, staniesz się nagle jaśnieoświecony.

Wszyscy tam będą w cudzej skórze — Mędrcy ubiorą piórka kurze — Panna nałoży kwiat liliji — A teściowa kostjum żmiji — Fircyk jako brat — trapista — Królem będzie komunista — Brać aktorska wreszcie sobą, a Cornobis Imć Zagłobą. Co tam pęknie miodu beczek — Jak się zakurzy z główeczek — Ile żartów, ile wrzawy, ile śmiechu i zabawy.

Gdy jednego zrobisz susa, znajdziesz się już u Bachusa. Tam dopiero bożek stary ugości ciebie bez miary. Że małmazją upojony, nie rozpoznasz własnej żony, marząc w słodkim błogostanie, żeś znów w kawalerskim stanie.

Gdy przybędzie cała elita — Pan Karnawał ją powita. A kto się reduty wyrzeka; Kar — nawał go w poście czeka.

A więc dalej — hulaj dusza — w kontuszu czy bez kontusza. Póki trąba archanioła, do snu Ciebie nie powoła.

Żegnając gospodarza Bendę, opowiedz mu taką legendę: „Był Król, którego kochali poddani — Składali mu kwiaty w dani — Pisali doń wiersze sonety — Ale niestety — Podatków mu nie płacili, choć go wszyscy bardzo czcili.

Król wpadł na pomysł genjalny: Odstąpię mój kraj teatralny na ostatkową redutę, i tem poprawię walutę. — Rezultat był niebywały. Miljon same wejścia dały, a drugi miljon pękł w bufecie, trzeci... panie... co pan plecie!

Ruch towarzystw

— Zw. Zw. Mechaników Toruń. W sobotę 6 bm. o godz. 20 zebranie Związku w sali Gosp. Rzemieślniczej przy ul. Sukienniczej. O liczny udział członków prosi Zarząd.

— Z życia Reemigrantów i Optantów Rzeczypospolitej Polskiej. Nadzwyczajne zebranie miesięczne odbędzie się w niedzielę dnia 7 bm. o godz. 17 popoł. w lokalu p. Jaranowskiego przy ul. Grudziądzkiej 65. Uprasza się o jaknajliczniejsze przybycie.

Po zebraniu odbędzie się wieczorek famililijny i zabawa taneczna w ściśle zamkniętym kole. Zarząd.

— Tow. Hod. Gołębi Poczt. „Kurjer" w Toruniu. Zebranie miesięczne odbędzie się w niedzielę dn. 7 bm. o godz. 15 w lokalu p. Woźniewskiego szosa Chełmińska 88. Przybycie wszystkich członków konieczne. Zarz.

Tragedja w małym domku

Tajemnicza śmierć młodego małżeństwa

Mały domek, położony na peryferjach miasta, przy ul. Wodociągowej 18, był widownią tragicznego, otoczonego jeszcze mrokami tajemnicy wypadku, którego ofiarą padły **dwa młode życia ludzkie.**

Mały ten domek, przerobiony na dom mieszkalny z chlewiku, zajmowało od kilku tygodni młode małżeństwo. Małżonkowie Karłowscy, byli dopiero 6 tygodni po ślubie. Zaledwie 26-letni Bernard Karłowski z zawodu robotnik, był chwilowo bez pracy. Gospodarna 24-letnia żonka Marta dawała sobie jednak jako tako radę. Nędza nie zaglądnęła do schludnej, utrzymanej w wzorowym porządku izdebki. Młodzi byli i silni, wierzyli w lepszą i jaśniejszą przyszłość. W małym ich domku gościło przecież słońce, gościła miłość.

Aż oto tragiczna śmierć przecięła pasmo ich młodego życia.

Karłowski udać się miał w dniu wczorajszym w towarzystwie swego kolegi Smietańskiego do Urzędu Pośrednictwa Pracy. Krótko przed godziną 10-tą Smietański przybył do mieszkania Karłowskich. Ponieważ na kilkakrotne pukanie nikt nie odpowiadał, Smietański **przeczuwając jakieś nieszczęście wszedł do izdebki przez okno.** Oczom jego przedstawił się **tragiczny obraz.** Karłowscy leżeli w łóżku bez życia. **Na ustach obojga piana.** W izdebce panował wzorowy porządek. Nic nie wskazywało na jakieś zajście.

Przerażony Smietański pobiegł zawiadomić o wypadku najbliższy posterunek policji. Zawezwano karetkę pogotowia. Po upływie kilku minut mały domek zaroił się od przedstawicieli władz policyjno-sądowych. Skrupulatnie przeszukiwano izdebkę. Tymczasem lekarz pochylony dotychczas nad łóżkiem, wstał i odwracając się do obecnego Komisarza policji — powiedział lakonicznie: **zatrucie, śmierć nastąpiła przed kilku godzinami."**

Poszukiwania, prowadzone w mieszkaniu za lizolem, esencją octową i t. p. śmiercionośnemi płynami dały **rezultat negatywny.** W mieszkaniu żadnej literalnie trucizny nie znaleziono.

Zabrano przeto próbki artykułów żywnościowych, smalcu, mięsa i t. d.

Zwłoki odstawiono do kostnicy. W dniu dzisiejszym (sobota) odbędzie się sekcja zwłok, która niewątpliwie rzuci snop światła na tajemnicę śmierci dwojga młodych ludzi.

Zainterpelowany przez współpracownika naszego pisma prowadzący dochodzenia Komisarz p. p. oświadczył, że śmierć nastąpiła, jego zdaniem, przez zaczadzenie.

Pewne objawy zdają się wskazywać na to, że dym wskutek silnego wiatru czy też na skutek zgromadzonej sadzy w rurze, nie mógł znaleźć żadnego odpływu, pozatem, że gromadził się w samem mieszkaniu.

Niewątpliwie dochodzenia prowadzone przez władze śledcze, jak również sekcja zwłok, przyczynią się do rozwiązania zagadki tragicznej śmierci tych dwojga młodych ludzi.

Z działalności Tow. Śpiewu „Lutnia"

Walne zgromadzenie wybrało prezesem po raz 27 p. radcę Makowskiego

W sali Dworu Artusa odbyło się w ub. czwartek roczne walne zebranie „Lutni", jednego z najstarszych i najbardziej zasłużonych na terenie naszego miasta towarzystw śpiewaczych. Obrady zagaił długoletni prezes „Lutni" p. **radca Ludwik Makowski,** witając gości oraz licznie przybyłych członków. Marszałkiem walnego zgromadzenia wybrano jednomyślnie członka honorowego p. **Jaskólskiego.**

Po załatwieniu formalności wstępnych zebrani wysłuchali sprawozdań, które zdawali kolejno członkowie Zarządu, a więc sekretarz tow. p. **Borkowski,** skarbnik p. **Kalwasiński,** i bibljotekarz **p. Złotek.** Ogólny pogląd na całokształt działalności „Lutni" w ub. roku dał w swoim sprawozdaniu prezes p. radca Ma**kowski.** „Lutnia" zdobyła w roku ubiegłym szereg cennych nagród. Towarzystwo pod wytrawnem kierownictwem długoletniego swego prezesa p. Makowskiego rozwija się jaknajlepiej. W roku ub. „Lutnia" brała udział w zjeździe okręgu kaszubskiego w Gdyni, zdobywając na urządzonym w czasie zjazdu konkursie **pierwszą i drugą nagrodę,** ponadto „Lutnia" brała udział w zjeździe okręgu toruńskiego, jaki odbył się w Aleksandrowie, gdzie **zdobyła pierwszą i trzecią nagrodę.**

Sprawozdania poszczególnych członków Zarządu z działalności w roku sprawozdawczym przyjęto do wiadomości i po wysłuchaniu sprawozdania **p. Perkuli** w imieniu komisji rewizyjnej, uchwalono zarządowi jednomyślnie absolutorjum.

Po krótkiej przerwie przystąpiono do wyboru nowego zarządu. **Prezesem wybrano po raz 27 niestrudzonego krzewiciela idei śpiewackiej na Pomorzu p. radcę Ludwika Makowskiego.** W skład zarządu weszli ponadto **pp. Feliks Beszczyński** — I wiceprezes, **Teodor Żuchowski** — II wiceprezes; Dysasz sekretarz, **p. Olszewska** — zast. sekr., **Kalwasiński** — skarbnik, **Pętlinowski i Gwóźdź** bibljotekarze, oraz **pp .Kazimierz Szulc i Pętlinowska** jako ławnicy. Do komisji rewizyjnej wybrano **Piątkowskiego i Ossowskiego.** Dyrygentem wybrany został **p. Ludwik Rutkowski.**

Po wolnych głosach przewodniczący obrady solwował.

Zebranie zakończono odśpiewaniem ulubionej pieśni Ignacego Danielewskiego „Wisło moja".

Harcerska wieczornica propagandy antyalkoholowej

Z okazji tygodnia propagandy trzeźwości harcerski hufiec w Toruniu organizuje dnia 7 bm. tj. w niedzielę o godz. 17 w auli gimnazjum męskiego wieczornicę, poświęconą propagandzie antyalkoholowej.

Program obejmuje: Słowo wstępne — wygłosi ks. proboszcz Pączek; deklamacja — wypowie harcerz z VI druż. tor.; referat: Suktki alkoholizmu — wygłosi p. wizyt. dr. Ciosłowski; deklamacja — odtworzy harcerka z VII durż. tor.; obraz — w wykonaniu harcerzy IV druż. tor.; zakończenie.

Polska przepija rocznie 1 miljard złotych czyli sto tysięcy domków po 10.000 złotych. Obywatelu! Czy znasz ty skutki alkoholu — tego ukrytego wroga ludzkości, siejącego wokół biedę, zabójstwa i zniszczenia dorobku kulturalnego wieków? Spiesz na wieczornicę Harcerstwa toruńskiego, które **Ciebie i Twoją Rodzinę** gorąco i jaknajserdeczniej zaprasza Wstęp bezpłatny.

Z miasta

— **Osobiste.** Bawi w Toruniu od kilku dni p. inspektor Zieliński z Głównej Komendy P. P. w Warszawie, który przybył na inspekcję policji naszego Województwa. Wczoraj rano p. insp. Zieliński udał się w towarzystwie komendanta wojewódzkiego P. P. p. insp. Olszańskiego na inspekcję poszczególnych komend powiatowych.

— **Złote gody małżeńskie.** Uroczystość złotych godów małżeńskich obchodzą w dniu dzisiejszym p. Michał Sadowski z małżonką Franciszką z Rygielskich, mieszkających przy ul. Szosa Chełmińska 106. Jubilatom „Szczęść Boże".

— **Srebrne gody małżeńskie.** W niedzielę, 7 bm. obchodzą uroczystość srebrnych godów małżeńskich pp. Franciszek i Juljanna Lietzów Szczepankiewiczowie, zam. przy ul. Bydgoskiej nr. 86. Jubilatom ad multos annos.

— **Wielki Bazar Ludowy na cele budowy kościoła na Mokrem** odbędzie się w niedzielę dnia 7 bm. w dużej sali „Wenecji". Początek o godz. 2. Smaczny i obfity bufet. Rozmaite niespodzianki! Przygrywać będzie doborowa orkiestra. Prosimy wszystkich najserdeczniej i najgoręcej o liczne przybycie, niechaj nikt nie omija okazji, dającej możność przyczynienia się do spłacenia długów kościoła naszego.

— **Wieczorek towarzyski.** Związek Pracy Ob. Kobiet w Toruniu urządza w sobotę, dnia 6 lutego w lokalu własnym (ul. Łazienna 24) Wieczór Towarzyski, połączony z produkcjami muzycznemi dla bezrobotnej inteligencji. Prawo wstępu przysługuje każdemu int. bezrob. oraz wprowadzonym gościom. Przyjaciele i sympatycy Związku mile widziani. Za wstęp i bufet dowolne datki. Początek o godz. 7-mej wieczorem. Strój dowolny.

— **Karnawałowy „Dancing" — Koła Przyjaciół Harcerzy** z różnemi atrakcjami (premjowanie) na rzecz obozów letnich dla harcerzy — odbędzie się w sobotę 6 bm. oraz w niedzielę 7 bm. w „Oazie" (ul. Bydgoska 12). — Początek o godz. 9 wiecz. O liczny udział w tych imprezach prosi Zarząd.

— **Dziś bal wioślarzy** w salach „Dworu Artusa". Przedsprzedaż biletów u p. Lewandowskiego, ul. Szeroka.

— **Przypominamy dzisiejszą „Sobotkę"** podchorążych Szkoły Art., która odbędzie się w Kasynie Oficerskim Centrum Wyszkolenia Art. na Mokrem.

— **Podwieczorek Białego Krzyża.** Polski Biały Krzyż przypomina, że podwieczorek odbędzie się w niedzielę, dnia 7 lutego o godz. 16,30 „Pod Orłem".

— **Wielką zabawę karnawałową** połączoną z przedstawieniem teatralnem urządza w niedzielę dnia 7 bm. w lokalu „Eldorado" Związek Powstańców i Wojaków DOK VIIII. Program niezwykle urozmaicony. Po przedstawieniu zabawa taneczna. Początek o godz. 19-ej. Ceny miejsc od 0.50 zł do 1,50 zł. O godz 2 przedstawienie dla dzieci. Wstęp 20 gr. Zysk przeznacza się na zakup sztandaru. Komitet prosi o jaknajliczniejszy udział w zabawie.

— **Akademickie Koło Toruńskie** urządza w poniedziałek dnia 8 bm. o godz. 20 w sali książęcej Dworu Artusa „Herbatę tańcującą", na którą członków i sympatyków uprzejmie zaprasza. Zarząd.

— **„Czarodziejski karnawał".** Zarząd Samopomocy Uczenic Miejskiego Gimnazjum Żeńskiego urządza w dniach 6, 7 i 8 lutego o godz. 17 (w niedzielę o godz. 18) w auli gimnazjum żeńskiego przedstawienie. Odegrana będzie komedyjka w 2 odsłonach „Czarodziejski karnawał" i fantazja sceniczna w 3 odsłonach Gerson Dąbrowskiego „Baśń o Królowej Róży". — Szczegóły na afiszach. Czysty dochód przeznacza się na cele samopomocy i dla dzieci bezrobotnych. Dyrekcja prosi Rodziców uczenic oraz Przyjaciół szkoły o liczne przybycie.

— **„Bezimienni bohaterowie"** dla funkcjonarjuszów P. P. W poniedziałek 8 bm. odbędzie się o godz. 14,30 w sali kinoteatru „Palace" (ul. Mickiewicza) bezpłatne przedstawienie dla funkcjonarjuszy P. P. i ich rodzin wspaniałego filmu polskiego „Bezimienni bohaterowie". Przedstawienie to ofiarował bezpłatnie żołnierzom granatowego munduru właśc. kinoteatru p. dyr. Szwiec.

— **Kino szkolne.** W niedzielę dnia 7 bm. o godz. 16 w auli szkoły powszechnej Nr. 1 przy ul. Prostej 4 wyświetlany będzie film pt. „Wierna Rzeka". Wstęp wynosi 20 groszy — Wejście z ul. Jęczmiennej.

— **Ślizgawka T. K. L. T.** przy ul. Mickiewicza otwarta. Codziennie koncert.

— **Wieczorek rosyjski.** Toruńskie Bractwo Prawosławne urządza w poniedziałek 8 bm. w „Oazie" wieczorek z dancingiem, urozmaicony występami artystycznemi. Specjalność bufetu: „Filipowskije pirożki" i „Bliny". Wstęp za zaproszeniami, które można otrzymać w kancelarji Rynek Nowomiejski 5, I ptr.

— **Na bezrobotnych m. Torunia** złożyła p. Helena Żubrowiczowa w administracji naszego pisma kwotę 26 zł.

Na białym czworoboku

Kino Światowid: Pat i Patachon w konkurach.

Ostatni program Światowida jest w całem tego słowa znaczeniu zapustny. Widownia rozbrzmiewa radosnym śmiechem ubawionej dziatwy i starszych. „Bobuś i jego pies" święci tryumfy a Pat i Patachon, mający już ustalona renomę wywołują salwy śmiechu. (zm)

Walne zebranie

udziałowców Banku Związku Towarzystw Kupieckich na Pomorzu w Grudziądzu

W sali hotelu pod „Złotym Lwem“ w Grudziądzu odbyło się onegdaj walne zebranie udziałowców Banku Związku Towarzystw Kupieckich w Grudziądzu na które przybyło 100 członków z całego Pomorza. Również przybyli przedstawiciele najpoważniejszych instytucji finansowych reprezentowanych przez następujące osoby. p. Starosty Krajowego Łąckiego, patrona Pomorskiej Kasy Krajowej, dyrektora Banku Związku Spółek Zarobkowych p. Grodzkiego, wicedyrektora Banku Polskiego p. Godeckiego, dyr. Banku Ludowego p. Siemiątkowskiego, oraz delegata Patronatu Związku Spółdzielczego p. Szałtowskiego. *Zebranie zagaił prezes Rady Nadzorczej p. dyr. Krzywiński, witając przedstawiciela województwa p. starostę Krajowego Łąckiego,* wszystkich przybyłych udziałowców, gości i przedstawicieli prasy

Na przewodniczącego walnego zgromadzenia wybrano p. dyr. Krzywińskiego, który powołał do stołu prezydjalnego p. Froelicha jako sekretarza oraz pp. Raubego i dyr. Donarskiego jako ławników. Przewodniczący zebrania, zdając sprawozdanie z działalności Rady Nadzorczej przedstawił przyczynę tak wczesnego w tym roku walnego zebrania, które powinno sprawiedliwie ocenić sytuację Banku, który dziś znalazł się w trudnościach finansowych. Następnie zabrał głos p. Mazur jako członek Komisji rewizyjnej, który w jasnym świetle przedstawił sytuację banku, podając powody niepłynności tej instytucji.

Z kolei przemawiał rewizor ksiąg handlowych p. Herczyński przedstawiając zebranym organizację księgowości oraz politykę finansową banku krytykując niektóre transakcje.

Sprawozdanie z działalności Zarządu zdawał p. dyr. Mikłaszewski, który w obszernym referacie operując cyframi zbijał wszystkie zarzuty jakie pod adresem Zarządu ze strony rewizorów padały. Sytuacja banku od czasu objęcia urzędowania od trzech lat nic się nie zmieniła, gdyż ci sami klienci figurują w bilansach z tytułu transakcji zawartych za czasów poprzedniego zarządu. *Powód trudności finansowych banku mogą sobie przypisać sami udziałowcy, którzy na walne zebranie nie uczęszczali, a temsamem dopuszczając do absurdalnych uchwał kilkunastu członków, które to uchwały fatalnie odbijały się na gospodarce banku.* Mówca dalej nadmienił, że przez 3 letnio kres instytucją finansową kupców, jaką był Bank Towarzystw żywo interesował się b. Wojewoda Lamot uzyskując dla naszego Banku większe kredyty. *Również i obecnie pan Wojewoda Kirtiklis przyrzekł poprzeć prośbę naszej instytucji, aby uzyskała około 200.000 złotych do upłynienia naszych obrotów.*

Nad sprawozdaniami w ywiązała się szeroka dyskusja trwająca około 2 godzin. Wśród dyskutantów znalazły się również i ostre słowa pod adresem Zarządu na co p. Gańcza i p. Pilarski zwrócili uwagę, że dyskusja nie toczy się rzeczowo, lecz schodzi na tory personalne. W rezultacie dyskusji uchwalono udzielić pokwitowania zarządowi i Radzie Nadzorczej oraz przyjąć przedstawiony bilans.

Również uchwalono na pokrycie ewntualnych strat powiększyć odpowiedzialność za udziały do czterech razy. Walne zebranie zaleciło Radzie Nadzorczej, aby w najkrótszym czasie przystąpiono do jaknajdalej idących oszczędności a szczególnie obniżenie kosztów handlowych przez redukcję personelu i zmianę lokalu.

Postanowiono dalszych kredytów nikomu nie udzielać, zaś dotychczasowe redukować do minimum. Uzupełniając skład Rady Nadzorczej wybrano czterech nowych członków w osobach pp. Kazimierz Szlasawski; Edmund Hanczewski, Adam Korzeniewski, z Grudziądza i Bielicki z Lubawy.

Na dzień 25 bm. uchwalono zwołać walne zebranie celem zmiany 6 par. statutu. Obrady trwały około 8 godzin nacechowane powagą i troską o byt instytucji bankowej i wogóle troska o zachowanie zaufania do instytucyj spółdzielczych. Trzeba bezstronnie przyznać, że przewodniczący p. dyr. Krzywiński miał trudną rolę opanowując rogorzałe umysły ścierające się na temat nie zawsze odpowiedni w tak poważnej sytuacji.

* * *

Śledząc powyższą dyskusję, przysłuchiwaliśmy się jak padały pod adresem ciał nadzorczych najróżnorodniejsze zarzuty, a czasem poruszano takie kwestje, że normalnie zarząd mógłby wyciągnąć z tego odpowiednie konsekwencje. W toku dyskusji słyszało się, że na walne zebranie przychodziło na 400 członków od 20 do 30 osób. Nic też dziwnego, że spółdzielczość w Polsce tak słabo się rozwija i instytucje spółdzielcze założone w najlepszej intencji po kilku latach likwiduje się, skoro udziałowcy wkładając swój udział nie interesują się więcej jak tym kapitałem gospodaruje się. Również i na dzisiejszem zebraniu zarzucano ciałom nadzorczym że 20 osób mogło decydować o poważnych kwestjach Banku. Ale i ci sami, którzy przed półgodziną zarzuty czynili, nie dotrwali do końca obrad, mimo że bardzo wiele jeszcze poważnych punktów nale żałoby omówić. Ze zebranych początku sto osób po pierwszej przerwie pozostało tylko ok. 60, zaś po drugiej przerwie tylko 40. Z tego wynika, że udziałowcy niewiele troszczą się o los swoich wkładów, szkodząc rozwojowi spółdzielczości wogóle.

Wpływy z podatków w m. styczniu

Wpływy podatkowe w styczniu r. b. przekroczyły wpływy, preliminowane na ten miesiąc w wewnętrznym miesięcznym budżecie ministerstwa skarbu.

Serce Króla Władysława IV. powinno spocząć w Gdyni

W piątek, dnia 29 stycznia 1932 r. został przyjęty p. konsul Napoleon Korzoń, Prezes Izby Przemysłowo-Handlowej w Gdyni, przez J. E. Ks. Biskupa Chełmińskiego.

M. in. przedstawił p. Korzoń Ks. Biskupowi projekt, który wysunęło kilku obywateli wybrzeża, aby niedawno odnalezione w Bazylice Wileńskiej serce Króla Władysława IV, jako pierwszego propagatora polskiej idei morskiej, przenieść do Gdyni. Ks. Biskup przyrzekł patronować tym zamierzeniom i poprzeć prośbę społeczeństwa wybrzeża, z którą zwróci się ono do Ks. Metropolity Arcybiskupa Wileńskiego.

Dla poczynienia wstępnych przygotowań zawiązał się Tymczasowy Komitet Przygotowawczy, w skład którego wchodzą pp. konsul Napoleon Korzoń, ks. proboszcz Turzyński, dyrektor Juljan Rummel, dyrektor Lucjan Byczkowski, dyrektor Maksymiljan Berger, Sekretarjat Tymczasowego Komitetu objęli pp.: Dr. Bolesław Kasprowicz i redaktor Henryk Tetzlaff. Komitet ten o charakterze przejściowym wyłoni wielki komitet obywatelski, do którego wejdą reprezentanci władz i społeczeństwa.

Prelekcje Prof. Uniw. Warszawskiego p. St. Szobera w Tczewie

Na zaproszenie kierownictwa kursu pedag.-met. zorganizowanego przez Związek Pol. Naucz. Ognisko — Tczew, przybył do Tczewa w sobotę dn. 30 stycznia b. r. Profesor Uniwersytetu Warszawskiego, wybitny gramatyk polski p. St. Szober celem wygłoszenia prelekcji z zakresu metodyki języka polskiego.

By wykorzystać przyjazd wybitnego pedagoga zaprosił Inspektor Szkolny p. St. Tarnowicz nauczycielstwo powiatu tczewskiego i gniewskiego. Ponadto przybyło nauczycielstwo z pow. starogardzkiego, chojnickiego i kościerskiego. **Ogółem w konferencji wzięło udział 250 nauczycielstwa szkół powszechnych** oraz polonišci miejscowych gimnazjów. Konferencję zaszczycił swą obecnością Okręgowy Wizytator Kur. Pom. p. Czystowski. Obecnym był również protektor kursu p. Insp. Tarnowicz. Przed południem przeprowadził prof. Szober trzy lekcje pokazowe a to: 1. przygotowanie do wypr. piśm. 2 i 3 z gramatyki. Zkolei wygłosił wykład na temat wypracowań piśmiennych. Po obiedzie o godz. 15 mówił prof. Szober na temat roli gramatyki w nauce języka polskiego. Wkońcu nastąpiła żywa dyskusja. Konferencję zakończono o godz. 19.

Obecność prof. Szobera w Tczewie na kursie urządzonym przez miejscowe Ognisko, to jeszcze jeden niezbity dowód, że Ogniskowcy pracują! Kursowi prowadzonemu — jak dowiedzieliśmy się — przy niezwykłym nakładzie sił i energji kierowników tegoż należy życzyć pełni powodzenia w dążeniu do podniesienia poziomu szkoły polskiej.

Nowy spis telefonów z całej Polski przygotowuje się

Jak nas informują, Ministerstwo Poczt i Telegrafów przygotowuje do druku nowy Spis Abonentów Państwowych i Koncesjonowanych Sieci Telefonicznych w Polsce (z wyjątkiem m. st. Warszawy).

Spis Abonentów Telefonicznych na rok 1932/33 wyjdzie w połowie r. b. w ilości 140.000 egzemplarzy, przyczem, co należy podkreślić z uznaniem, ma być specjalnie zwrócona uwaga na dobry, czytelny druk i odpowiedni papier przy wydaniu tej książki. W tych warunkach wydawnictwo znacznie się będzie różniło na korzyść w stosunku do rocznika tej samej książki na rok 1931.

Spis Abonentów, poza alfabetycznym spisem numerów, zawierać będzie spis adresowo-ogłoszeniowy, ułożony według branż i zawodów w poszczególnych miejscowościach, którego opracowanie objął Wydział Reklamy T-wa „Ruch“ S. A.

Informacyjne zjazdy rolnicze

Zapowiadane przed pewnym czasem informacyjne zjazdy rolnicze już się odbywają i cieszą się dużem uznaniem i zainteresowaniem ze strony szerokich warstw rolników.

Wobec tego dla bliższej informacji podajemy poniżej dotychczas uzgodnione miejscowości i terminy zjazdów rolniczych, amianowicie: Lubawa dn. 5 bm. o godz. 11 sala p. Kowalewskiego; Chełmno dn. 6 bm. o godz. 10 sala Dworu Chełmińskiego; Radzyn 7 bm. o godz. 11,30 hotel Fabiszewskiego; Lisewo 9 bm. o godzż 14 sala p. Otręby; Świecie 11 bm. o godz. 10 sala p. Chełstowskiego; Tuchola 16 bm. o godz. 11 sala Browar; Chojnice 17 bm. o godz. 9 sala Hotel Polonia; Starogard 20 bm. o godz. 10 sala Sokolniczówka; Kościerzyna 23 bm. o godz. 10 sala hotelu Bazar; Kartuzy 24 bm. o godz. 11 sala Kaszubski Dwór; Wejherow 27 bm. o godz. 11 sala Hotel Pruzińskiego.

IV. Pomorska Wystawa Koni Remontowych w Grudziądzu

odbędzie się w końcu maja roku bież.

Za zgodą Ministerstwa Spraw Wojskowych i w porozumieniu z Pomorską Izbą Rolniczą urządzamy w Grudziądzu w stajniach Kawalerji przy ul. Chełmińskiej od 31 maja do 1 czerwca br. *Pomorską Wystawę koni remontowych.*

Do Wystawy dopuszcza się konie remontowe kawaleryjskie, artyleryjskie i typu obniżonego z pochodzenia i bez pochodzenia.

Z wystawą połączona jest sprzedaż i premjowanie koni remontowych. Ministerstwo Spr. Wojskowych przeznaczyło na to premjowanie sumę 6000 zł., prócz tego udzielane będą *nagrody honorowe w postaci medali Ministerstwa Spraw Wojskowych i Pomorskiej Izby Rolniczej.* Nagrody będą przyznawane tylko za konie pochodzące po klaczach zapisanych w pomorskiej księdze stadnej.

Wystawa koni rozpłodowych w tym roku nie odbędzie się ze względu na ciężkie położenie rolnictwa.

Do Wystawy mogą być dopuszczone konie w wieku od 3 do lat 6 urodzone na Pomorzu i tylko takie, które zostały przedtem zakwalifikowane przez specjalną Komisję, w której udział bierze przedstawiciel Komisji Remontowej nr. 2. Przeglądy koni, celem ich zakwalifikowania na Wystawę odbędą się w początku kwietnia br. Terminy i miejsca spędów podamy wystawcom zawczasu do wiadomości na piśmie. By móc ułożyć plan objazdów Komisji Kwalifikacyjnej, należy zgłoszenia tych koni dokonać najpóźniej do dnia 1 marca rb. Równocześnie ze zgłoszeniem należy wpłacić do kasy Pomorskiej Izby Rolniczej (na rachunek Wystawy Koni) tytułem wpisowego od każdego zgłoszonego konia, pochodzącego po klaczy zapisanej w pomorskiej księdze stadnej 10 zł. od każdego innego konia 20 zł.

Deklaracji bez równoczesnego wniesienia wpisowego przyjmować się nie będzie. W razie cofnięcia deklaracji, dyskwalifikacji konia lub nieprzysłania koni na Wystawę, wpłaconego wpisowego nie zwraca się. Zgłoszenia dokonane po terminie wspomnianym przyjmuje się wyjątkowo, jeżeli hodowca zapłaci wpisowe w podwójnej wysokości i jeżeli przyjęcie zgłoszenia ze względów technicznych będzie możliwe.

Od każdego na Wystawie sprzedanego konia pochodzącego po klaczy zapisanej w pom. księdze stadnej opłaca wystawca na pokrycie kosztów wystawy 2 procent prowizji od ceny sprzedaży. Od koni niewylegitymowanych takiem pochodzeniem ściągać się będzie prowizję podwójną czyli 4 proc. od ceny sprzedaży. Prócz tego płaci wystawca tytułem stajennego od każdego wystawionego konia pochodzącego po klaczach zapisanych w pom. księdze stadnej 10 zł. od konia niepochodzącego po takiej klaczy 20 zł.

Formularze zgłoszeń wysyła bezpłatnie na żądanie sekretarjat niżej podpisanego Związku, Toruń ul. Sienkiewicza 10.

Bliższe warunki dotyczące Wystawy opublikujemy w swoim czasie.

Pomorski Związek Hodowców Konia Szlach. Półkrwi.

Czy reumatyzm i podagra są uleczalne?

Jak ogólnie wiadomem jest, reumatyzm, podagra i pokrewne cierpienia mają za przyczynę nagromadzenie się kwasu moczowego w organiźmie ludzkim. Kwas moczowy zaś stanowią ostre jak igiełki drobne kryształy, które sadowiąc się w mięśniach lub w innych częściach ciała wywołują częstokroć już przy najmniejszym ruchu straszliwe bóle. Szczególnie w stawach mogą te ostre kryształy wywołać niebezpieczne zaburzenia, czyniąc z chorego nieszczęśliwego kalekę, który dręczony uporczywemi bólami stopniowo traci władzę w członkach. Również p. A. Hoeflich, Łódź, Rokicińska 25 wiele przecierpieć musiał, zanim znalazł właściwą drogę do uzdrowienia. Pisze on nam m. in.: przed czterema laty miałem pierwszy napad reumatyzmu. Po gorących kąpielach poczułem początkowo pewną ulgę, lecz wkrótce bóle wróciły jeszcze w silniejszym stopniu i odtąd stale mię już dręczyły. Prawe kolano opuchło silnie i zupełnie zesztywniało tak, że przy wchodzeniu na schody włóczyłem tę nogę. Gdy siedziałem przez pewien czas, nie mogłem powstać z miejsca. Wówczas to wyczytałem w gazetach, że pewien pan we Lwowie uleczył się skutecznie przy pomocy Togal'u z tych dolegliwości. Również i mnie te tabletki tak wspaniale pomogły, że teraz chodzę jak dawniej i nie odczuwam żadnych bólów, jakgdybym nigdy nie cierpiał na reumatyzm. Podobnie świadczy wiele tysięcy cierpiących, którzy przyjmowali Togal przy reumatyźmie, podagrze, rwaniu w stawach, łamaniu w kościach, bólach nerwowych i głowy, przeziębieniach i pokrewnych niedomaganiach. Nawet w chronicznych wypadkach osiągnięto przy pomocy Togalu pomyślne rezultaty, ponieważ lek ten w zarodku zwalcza owe cierpienia. Nieszkodliwe dla serca, żołądka i innych organów. Jeśli ponadto tysiące lekarzy Togal ordynuje, to przecież każdy z pełnem zaufaniem zakupić go może. We wszystkich aptekach.

Obrady pracowników samorządu wojewódzkiego

województw poznańskiego i pomorskiego

Ostatnio obradował w Poznaniu roczny walny Zjazd delegatów Zw. Organizacyj Pracowników Samorządu Wojewódzkiego (poznańskiego i pomorskiego).

Po nabożeństwie odprawionem na intencję Zjazdu odbyło się Zgromadzenie delegatów na sali sejmikowej Starostwa Krajowego które zagaił prezes Związku *p. Bederski*, witając przedstawicieli bratnich organizacyj, delegatów obu Stowarzyszeń Pomorskiego i Poznańskiego oraz przybyłych gości. P. Starosta Krajowy, który nie mógł wziąć udziału w Zgromadzeniu, złożył życzenia Zjazdowi na piśmie. Również od p. *Starosty Krajowego Pomorskiego wpłynął telegram z życzeniami pomyślnych obrad.* W przemówieniu okolicznościowem p. prezes przedstawił w ogólnych zarysach rozwój organizacji i podkreślił doniosłość stworzenia Związku i przystąpienia na członka Rady Naczelnej Związków Pracowników Samorządowych w Warszawie, przez co pracownicy samorządu terytorjalnego wszystkich stopni posiadają wspólną naczelną reprezentację. Przemówienia powitalne wygłosili pp. mec. Orlański z Warszawy, przedstawiciel Zw. Zrzeszeń Pracowników Miejskich RP., Dulinicz z Warszawy, sekretarz Związku Pracowników Samorządu Powiatowego RP., Filipski, prezes Związku Pracowników Administracji Gminnej RP., prezes Zw. Urzędników Kas Komunalnych i Kom. Kas Oszczędności na Województwa Poznańskie i Pomorskie p. Jeliński; prezes Stow. Urzędników i Funkcj. Samorządu Powiatowego Wojew. Pozn. p. Mocek ze Środy, oraz prezes Stowarzyszenia Drogomistrzów i Nadzorców Rzek Wojew. Pozn. p. Karczyński ze Stęszewa.

Po załatwieniu formalności wstępnych (przyjęcie protokółu itd.) nastąpiły sprawozdania roczne sekretarza p. Zgóreckiego z działalności Związku od chwili założenia tj. od 8. 3. 1931 r., p. skarbnika Małeckiego z gospodarki finansowej oraz Komisji Rewizyjnej.

Z sprawozdań tych wynikało, że Związek rozwija się pomyślnie i spełnia swe zadania, dla których został utworzony. Na wniosek przewodniczącego Komisji rewizyjnej p. Sobocińskiego udzielono jednomyślnie ustępującemu Zarządowi absolutorjum. W dalszym ciągu rozpatrzono i po ożywionej dyskusji uchwalono 8 wniosków Zarządu, tak w zasadniczych sprawach zawodowych jak i organizacyjnych, oraz przyjęto regulamin do statutu Związku. Budżet Związku na rok 1932 ustalono w dochodach i wydatkach na ogólną sumę 6,200 zł.

Zarząd Związku wybrano w następującym składzie: prezes — p. B. *Bederski z Poznania wiceprezes p. Jan Miąskowski z Torunia. sekretarz — J. Zgórecki z Poznania, zast. sekr. p. Matowski z Torunia, skarbnik p. Małecki z Poznania.* Do Komisji rewizyjnej weszli pp. *Sobociński z Poznania oraz pp. Mielcarek i Ciesielski z Torunia.* Na delegatów do Rady Naczelnej wybrano pp. B. *Bederskiego, Miąskowskiego i Marchwickiego* a na zastępców pp. *Maleckiego, Matowskiego i Zgóreckiego.*

Zgromadzenie zamknął p. prezes Bederski po blisko 4 godzinnych obradach. Na zakończenie odbyło się skromne ugoszczenie delegatów i gości.

Strzelcy maszerują...

Ruch Zw. Strzeleckiego w pow. sępoleńskim

W styczniu 1931 r. przystąpiono pod przewodnictwem p. Starosty Powiatowego i Mec. Gracza w Sępolnie do **zorganizowania Powiatowego Zarządu Strzeleckiego w Sępolnie.**

W skład Zarządu wchodzą obywatelowie: **jako prezes Alf. Gracz, wiceprezes Ed. Rochon, sekretarz Antoni Konopczyński, skarbnik Wł. Gondek.** Komendantem Powiatowym mianowany został **p. kpt. Potocki,** referentem zaś **p. Dobrzyniecki z Wałdowa.**

Dzięki wytężonej i sprężystej pracy Zarządu i Komendanta zorganizowano w krótkim czasie w powiecie **12 Oddziałów Związku Strzeleckiego.**

Dalszy rozwój zorganizowanych placówek postępuje szybko naprzód dzięki intensywnej pracy i wielkiemu poświęceniu się p. kpt. Potockiego, jako komendanta powiatowego.

Prócz ćwiczeń zwyczajnych odbywają się od czasu do czasu ćwiczenia polowe, które z nadzwyczajną gorliwością są wykonywane. Nie tylko na tem kończy się praca obywateli Związku Strzeleckiego. Utworzono w 2-ch większych placówkach sekcje amatorskie, które wyjeżdżają do różnych miejscowości w powiecie z przedstawieniami teatralnemi, a zysk przeznacza się na bezrobotnych.

Golub

— **Bal karnawałowy.** W sobotę, dnia 6 lutego b. r. staraniem Zw. Nauczycielstwa Polskiego „Ognisko“ — Golub odbędzie się w salach hotelu B-ci Klimków doroczny bal karnawałowy. Bale związkowców cieszą się zwykle jak najlepszą opinją, dlatego więc i tym razem spodziewać się należy znacznej frekwencji, tembardziej, że obok licznych niespodzianek, przygrywać będzie znakomita orkiestra.

Podgórz

— Szpoka krakowska. W niedzielę urządza Ochotnicza Straż Pożarna przy współudziale artystów Związku Teatrów Ludowych przedstawienie pod tyt. „Szopka Krakowska“ z różnemi atrakcjami i niespodziankami. Impreza odbędzie się w Domu Polskim o godz. 16-ej dla dzieci, o godz. 19-ej dla starszych osób. Ponadto urozmaici wieczór wesoła zabawa taneczna. Czysty zysk przeznacza się na zakup i uzupełnienie sprzętów strażackich.

Chełmno

— **Informacyjny zjazd rolniczy** odbędzie się w Chełmnie dnia 6 lutego 1932 r. na sali Hotelu Dwór Chełmiński o godz. 10 przed poł. Na zjeździe tym omawiane będą sprawy i bolączki rolnictwa. Rolnicy powinni wziąć jak najliczniejszy udział w Zjeździe.

— *Nadzwyczajne walne zebranie Zw. Inwalidów Wojennych Rz. Polsk.* Koło Chełmno, odbędzie się w niedzielę dnia 7 lutego br. o godz. 2 po poł. w lokalu p. Gołębiowskiego. Obecność wszystkich konieczna.

Programy radjowe

Niedziela, dnia 7 lutego 1932 r.

Warszawa: 10.00 Nabożeństwo ze Lwowa; 11,35 Odczyt mi. pt. „Polska misja w Chinach“ ks. dr. Józef Pastuszka prof. Uniw. W.; 11.58 Sygnał czasu; 12.10 Urzęd kom. PIM.; 12.15 Poranek symf. z Filh. Warszawskiej wyk.: ork. filh. pod dyr. E. Zygmana; 14.00 „Co dziś można i należy zrobić w drobnych gospodarstwach w zakresie hodowli“ inż. E. Baird; 14.20 Muzyka ludowa (płyty); 14.40 Transmisja z Krakowa; 15.00 Kuligiem na zaloty — audycja muzyczna w wyk. Zw. Młodz. Lud. z Kujaw; 15.55 Program dla dzieci star. a) Co się dzieje na świecie — tygodnik radj. w opracowaniu J. Milewskiego, b) Dialog Cz. Freudensenówny „Jak powstała nasza bibljoteka“ pg. J. Korczaka; 16.20 Arje i pieśni w wyk. Ricardo Stracciari (płyty); 16.40 Odczyt z Wilna; 16.55 Piosenki w wyk. chóru Dana (płyty); 17.15 „Tajemnice stratosfery“, inż. Z. Kacprowski; 17.30 „Wiadomości przyjemne i pożyteczne“; 17.45 Koncert popołud. w wyk. ork. Reprez. Pol. Pań.; 19.00 Rozmaitości; 19.25 Utwory w wyk.: R. Totenberga — płyty; 19.45 Słuchowisko p. t. „Głupstwo! nie martwmy się“ pg. pp. Gierżabka i Kawczyńskiego; 20.15 Koncert popul. wyk.: ork. P. R. pod dyr. J. Ozimińskiego, oraz zespół wokalny „Te 4“; 21.40 Kwadrans literacki Gustaw Marcinek: „Głupia maszyna“ nowela ze zbioru „Serce za tamą“ 21,55 Recital skrzypcowy J. Dworakowskiego; 22.40 Urzędowy komunikat PIM i policyjny; 22.45 Wiadomości spor.; 23.00 Muzyka z rest. hotelu Polonia-Palace.

BYDGOSZCZ

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W dniu 8. 2. 32 r. o godz. 9 sprzedam najwięcej dającemu za gotówkę przy ul. Zacisze 1: 1 bibljotekę, zegar stojący, kanapę, 2 fotele, 3 obrazy, stół okrągły, 4 krzesła, dywan, biurko z fotelem, bufet, kredens, gramofon, lampę 11 świec, stół i 6 krzeseł.

Stężycki, komornik sądowy w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W sobotę, dnia 6 lutego 32 r. o godz. 12 przed południem sprzedawać będę w Solcu Kujawskim przy ul. Bydgoskiej 33 najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą: 1 maszynę do szycia „Singer", 1 szafę składową z szufladami, 1 szafę do ubrań, 1 kanapę, 1 szafonierkę, 1 zegar.

Łuczka, kom. sąd. w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

Dnia 6 lutego 1932 o godz. 10-tej przed południem będę sprzedawał w Wysoce u p. Matczyńskiego w drodze publicznego przetargu za gotówkę najwięcej dającemu następujące przedmioty: 1 maszynę „Singera", 2 maszyny szewskie, całkowite urządzenie składowe, 57 par obuwia męskiego, 106 par obuwia damskiego, 11 par butów, obuwie dziecięce, śniegowce, 1 pozycję pończoch i czapek, 19 jaczek trykotowych, 19 płaszczyków, 1 piec żelazny, około 150 cetnarów kartofli, 1 wirówkę, 1 rower, 2 wagi, 1 półszorek, 2 świnie średnie, 1 maciorę i 4 warchlaki, 1 konia, 1 krowę, 2 wozy, 1 sieczkarkę. 1 szafę trzydziałową, 1 umywalkę, 1 kanapę, 1 kożuch, 1 płaszcz damski, 1 pozycję skór surowych i 1 kompletne urządzenie jadalki.

Sikorski, kom. sąd. w Wyrzysku.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W poniedziałek, dnia 8 lutego 1932 r. sprzedawać będę najwięcej dajacemu za gotówkę: o godz. 10 w Tune u p. Nosala: 2 tuczniki; o godz. 2 w Kołaczkowie u p. Güenke: 1 powózke i 2 źrebce. We wtorek, dnia 9 lutego 1932 r. o godz. 12-tej w Gąbinie u p. Antczaka: 1 krowę; o godz. 2 w Mąkonynie u p. Bücha: 1 krowę.

Pluciński, kom. sąd. w Szubinie.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W sobotę, dnia 6 lutego 1932 r. o godz. 12-tej przed południem sprzedam przy Placu Teatralnym 3 st. nr. najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą: radjo 5 lampowe z głośnikiem.

M. Betrand, kom. sąd. w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W sobotę, dnia 6 lutego 1932 r. o godz. 10-tej przed południem sprzedam przy ul. Śniadeckich nr. 37 w firmie „Rawa" najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą: 1 rower męski.

M. Betrand, kom. sąd. w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W sobotę, dnia 6 lutego 1932 r. o godz. 10,30 przed południem sprzedam przy ul. Sielanka nr. 9 stary nr. najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą: biurko z fotelem, patefon szafkowy.

M. Betrand, kom. sąd. w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.
i z masy upadłościowej.

Dnia 9 bm. o godz. 10-tej sprzedawać będę niedwołalnie za natychmiastową zapłatą przy ul. Dworcowej 35 st. nr. (Spółdzielnia Kolejowa) w większych i mniejszych partjach różne towary kolonjalne, różne soki, około 300 butelek wina krajowego, partję trzewików, skarpetek, bielizny męskiej i damskiej, towary galanteryjne, kompletne urządzenie, wagę stołową, kasę ogniotrwałą, wagę decymalną, wagę stołową „Schimmwerk".

Kucharz, kom. sąd. w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W sobotę, dnia 6 lutego 1932 r. o godz. 11-tej przed południem sprzedam przy ul. Sielanka 9 st. nr. najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą: 2 klubowe fotele obciągnięte gobeliną.

M. Betrand, kom. sąd. w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W sobotę, dnia 6 lutego 1932 r. o godz. 12,30 po południu sprzedam przy ul. Jagiellońskiej nr. 4 stary nr. najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą: 4 foteliki obciągnięte gobeliną, 2 fotele gobelinowe, kanapę gobelinową, stół owalny, 3 foteliki wybijane gobeliną, leżankę z narzutką i szafę z drzwiami oszklonemi.

M. Betrand, kom. sąd. w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

Dnia 8 bm. o godz. 9-tej sprzedam przy ul. Rycerskiej 2 st. nr. za natychmiastową zapłatą: trzy maszyny szewskie.

Kucharz, kom. sąd. w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

Dnia 8 bm. o godz. 12-tej sprzedam na składnicy firmy Rawa ul. Śniadeckich 37 za natychmiastową zapłatą: jeden aparat do parzenia kawy „Ekspres".

Kucharz, kom. sąd. w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

Dnia 8 bm. sprzedam za natychmiastową zapłatą za gotówkę we Fordonie: o godz. 14,30 w restauracji p. M. Kreugera: jeden rower; o godz. 14,45 przy ul. Bydgoskiej u p. Zachariasa: duże lustro; o godz. 15,15 w Zofinie u p. Loski, jeden kierat (maneż) i biurko.

Kucharz. kom. sąd. w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY

Dnia 8 bm. o godz. 16,30 sprzedam na składnicy firmy Hartwig przy ul. Dworcowej 54 za natychmiastową zapłatą: dwie tokarki do obróbki drzewa, przetarg nieodwołalny.

Kucharz, kom. sąd. w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY

Dnia 8 bm. o godz. 12 sprzedam na składnicy firmy Rawa za natychmiastową zapłatą: kanapę, stół i 4 krzesła, biurko i lustro.

Kucharz, kom. sąd. w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY

Dnia 8 bm. sprzedawać będę najwięcej dającemu za gotówkę przy Wełn. Rynku 15 dawn. nr. o godz. 9: biurko z fotelem, leżankę, lampę elektr. 4 płom., lustro z podstawką, stół, lampę elektr. stojącą, dywan; przy ul. Dworcowej 54 w firmie Hartwig o godz. 10,30: kredens i encyklopedję „Meyera".

Wałkiewicz, kom. sąd. w Bydgoszczy.

GDYNIA

LICYTACJA PRZYMUSOWA. Dnia 8 lutego o godz. 9 rano sprzedane będą w Gdyni przy Skwerze Kościuszki za gotówkę najwięcej dającemu: łóżka, szafy, stoły, lustra, stoliczki, krzesła, fortepian papierośnica i złoty zegurek i t. p. Zbiórka reflektantów przed Domem Kuracyjnym.

Urząd Skarbowy w Gdyni.

KONKURS

na stanowisko

dyrektora Kasy Chorych w Gdyni

która działalnością swą obejmuje powiaty administracyjne: Morski, Kartuski i miasto Gdynię.

Kandydaci na to stanowisko winni wykazać, że:

1. posiadają obywatelstwo polskie,
2. czynią zadość warunkom przepisanym w art. 25 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 81 poz. 635) przy ewentualnem uwzględnieniu art. 76, zdanie drugie, tegoż rozporządzenia.

Wynagrodzenie za pracę na tem stanowisku będzie ustalone przy zawieraniu umowy służbowej.

Nadanie stanowiska nastąpi prowizorycznie z tem, że w razie zadawalniającej pracy na tem stanowisku, nastąpi stabilizacja, stosownie do postanowień przepisów służbowych.

Podania udokumentowane uwierzytelnionemi odpisami świadectw należy składać w Kasie Chorych w Gdyni z tymczasową siedzibą w Wejherowie w zapieczętowanych kopertach z napisem: „Konkurs na stanowisko dyrektora Kasy Chorych w Gdyni" — do godziny dwunastej w południe do dnia 15 lutego 1932 r.

Do podania należy dołączyć dokładny opis życia (curriculum vitae) ze szczególnem uwzględnieniem pracy w instytucjach ubezpieczeń społecznych.

Podania które pozostaną bez odpowiedzi należy uważać za nieuwzględnione.

Wejherowo, dnia 5 lutego 1932 r.

KOMISARZ ZARZĄDZAJĄCY KASY CHORYCH
(—) Sokol.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W poniedziałek, dnia 8 lutego 1932 sprzedawać będę w drodze przetargu przymusowego więcej dającemu za natychmiastową gotówkę: w Grudziądzu przy ulicy Małogroblowej 12 o godz. 10-tej: 15 tomów książek powieściowych; w Grudziądzu przy ul. 3 maja 21 o godz. 12-tej: 1 oszkloną szafę, 3 lustra, 3 krzesła, 6 stolików, 3 par portjerów, 1 ławkę; w Grudziądzu przy Placu 23 Stycznia 16 o godz. 12,30: 1 kredens, 1 lustro, 1 biurko, 2 kanapy, 2 obrazy, 1 stół składowy; w Grudziądzu Plac 23 Stycznia 2-3 w podwórzu o godz. 10-tej: 1 samochód (taksówka) oraz przybory reparacyjne.

We wtorek, dnia 9 lutego 1932 w Nowej Wsi, powiat Grudziądz u p. Ziepa o godz. 9-tej: 1 aparat radjowy, 1 patefon, 1 biurko, 1 wirówkę; w Świerkocinie, powiat Grudziądz u p. Morczyńskiego o godz. 10-tej: 1 krowę, 1 powózkę wyjazdową; w Wielkim Wełczu, powiat Grudziądz u p. Kozaka o godz. 12-tej: 1 młockarkę, 1 wialnię, 2 warchlak.i

W środę, dnia 10 lutego 32: w Grudziądzu przy ulicy 3 Maja 17 o godz. 10-tej: zegary, budziki, kolczyki, branzoletki, pierścionki, serwisy, torebki damskie srebrne, łyżki, widelce, figurki marmurowe, papierośnice oraz szereg innych cennych przedmiotów zegarmistrzowskich; w Grudziądzu 10 lutego 32 przy ul. Plac 23 Stycznia o godz. 14-tej w składnicy f-y Rotgänger: 1 fortepian, 1 bufet dębowy, 1 kredens dębowy, 1 stół, 6 krzeseł, 1 dywan, 1 gramofon, 1 lustro, 1 kanapę, 2 fotele.

Zielniewicz, kom. sąd. w Grudziądzu.

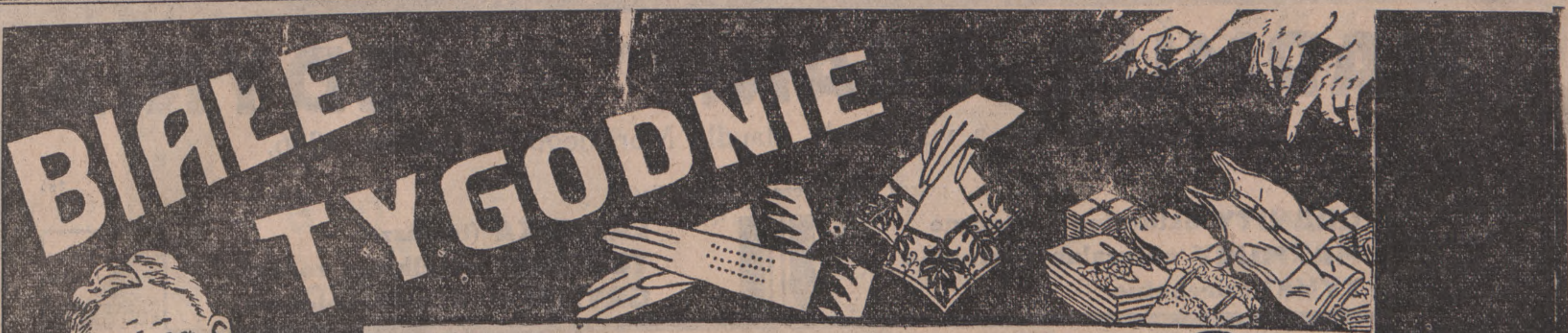

PRZETARG PRZYMUSOWY

W poniedziałek, dnia 8 lutego 32 o godz. 9-tej sprzedawać będę w Wejherowie publicznie najwięcej dającemu za gotówkę większą ilość różnych materjałów i ubrań. Zbiórka kupujących przed hotelem „Metropol".

Wejherowo, dnia 5 lutego 1932 r.

(—) Myszka. kom. sąd. w Wejherowie.

połączone z

wyprzedażą po-inwenturową

rozpoczynamy w czwartek dn. 4 lutego i zakańczamy w sobotę 20 bm.

Sprzedaż wyłącznie za gotówkę **po cenach fabrycznych rekordowo obniżonych.**

Poniżej kilka przykładów:

PŁÓTNA

Płótno koszulowe	zł 0,65
„ lepsze 80 cm.	„ 0,76
„ 90 cm.	„ 1,20
„ „Krakowskie"	„ 1,05
Madapolan najlepsze	„ 1.22
dto „Żyrardowskie" 71 cm.	„ 1,20
dto „Tatra"	„ 1,30
dto Andrychowskie Norma" 80 cm.	„ 1,40
dto „Orion"	„ 1,40
Andrychowskie „Chyfony" 80 cm. na damską bieliznę	„ 1,50
Dymka na kalesony bardzo dobra	„ 1.30
Surówka bardzo dobra na koszule	„ 0,60
dto na prześcieradła 142 cm.	„ 1,50
Pościelowe w kraty 80 cm.	„ 0,54
„ białe na powłoki 140 cm.	„ 1.60
Prześcieradłowe białe, bardzo dobre 140 cm.	„ 1,90
Żyrardowskie na koperty do kołder	„ 3,—
Andrychowskie „Norma" 140 cm.	„ 2,65
dto 160 cm.	„ 3.10
dto domestic na prześcieradła 140 cm.	„ 2,90
dto domestic na prześcieradła 160 cm.	„ 3,45
Ręczniki waflowe odpasowane	„ 0,48
„ kuchenne szare 40 cm. szer. mtr.	„ 0,38
„ adamaszkowe białe 42 cm.	„ 0,90
„ Frotte odpasowane	„ 0,80
Obrusowe adamaszek 140 cm.	„ 2,30
Obrusy adamaszkowe odpasowane	„ 3,—
Garnitur do kawy kolorowy na 6 osób	„ 8,65
„ obiadowy na 6 osób	„ 9,40
„ „ „ 12 osób	„ 27,40

FIRANKI

Firanki z metra białe metr od	„ 0,60
„ garnitur na 1 okno kolor. od	„ 7,50
100 okien firan madrasowych z błędami wartości 25,— teraz	„ 12,50
125 okien firan madrasowych z błędami, wartości 60,— teraz	„ 19,—

BIELIZNA DAMSKA

Koszule dzienne z dobrego płócienka	„ 0,97
Koszule bardzo dobry z haftem	„ 1,10
dto nocne damsk. z dobr. Madapol.	„ 3,95

Koronki klockowe cena za mtr. od	„ 0,04
Hafty kaliskie, cena za mtr. od	„ 0,18

CHUSTECZKI DO NOSA

Chusteczki bardzo dobre, cena od	„ 0,18

BIELIZNA MĘSKA

Koszule wierzchnie z 2 kołn., cena od	„ 3,—
dto nocna z dobr. Madapol cena od	„ 4,45
dto wierzchnie wizytowe cena od	„ 9.50
Kołnierzyki sztywne cena od	„ 0,50
Szelki męskie od	„ 0,75
Kapelusze męskie wartości 12 zł. teraz	„ 3,—
Krawaty wiązanki jedwabne od	„ 0,70

TRYKOTAŻE

Szlypfery damskie sortow. w kolor. para	„ 0,85
Koszule męskie cena	„ 3,—
Kalesony męskie cena	„ 2,50
Koszulki dziecięce cena	„ 0,75
Kombinacje dziecięce	„ 1,—
Garnitury męskie tildekos (koszulka-kalesony)	„ 7,—

PONCZOCHY

Skarpetki dobry gatunek cena	„ 0,85
dto kolorowe półjedwabne	„ 1,05
Ponczochy flor-bawełniany	„ 1,15
dto macco bardzo dobry	„ 1,60
dto jedwabne	„ 1,75
dto Bemberg	„ 3,95

JEDWABIE

Japoňy metr	„ 3,—
Crepe de Chine „	„ 4,50
Crepe Meteor „	„ 7,50
Fulary „	„ 4,—
Patite Reine „	„ 5,—

MATERJAŁY NA SUKNIE

Tweed cena za metr	„ 1,80
Kraty na suknie „	„ 2,—
Charmelina czysta wełna 130 cm.	„ 8,55

KONFEKCJA

Ubranka chłopięce od	„ 2,—
Płaszczyki „ od	„ 12,—
Kurtki męskie zimowe od	„ 11,—
Płaszcze męskie z fokowym kołnierz.	„ 35,—
Futra męskie eleganckie od	„ 200 —

Konfekcję damską wyprzedajemy niżej cen fabrycznych.
Wszelkie resztki wełn. 30% niżej cen kosztu! Wszelkie resztki jedwabi 50% niżej cen kosztu!
Nasze bezkonkurencyjne ceny fabr. opłacają przyjazd nawet z najdalszych stron Pomorza!

W. KORZENIEWSKI TOW. AKC.

GRUDZIĄDZ, Rynek 22/24. NAJWIĘKSZY DOM TOWAROWY POMORZA

„MARMUR-GRANIT" Sp. z o. p. GDYNIA

Szosa Gdańska, vis a vis Szkoły Handlu Morskiego — Telefon 1336.

806

poleca i dostarcza w każdej ilości:

Firma nie posiada w Gdyni żadnych oddziałów.

GRANITY naturalne i sztuczne
MARMURY naturalne i sztuczne
TYNKI szlachetne

LASTRIKA (terrazzo)
TŁUCZNIE wszelkiego rodzaju
GRYSIKI w różnych kolorach

Towar firmowy z marką „Marmur-Granit" może być nabyty tylko w powyższej firmie.

Wykonuje się również wszelkie roboty, wchodzące w zakres tej dziedziny.

Towarzystwo Handlowe

„CENTROHURT" Sp. z o. o.

GDYNIA
Szosa Gdańska Tel. 1029 i 1001

2563

DZIAŁ I.
Wielkie materjały budowlane jak:
Cement, Wapno, Smołę, Papę, Lepnik, Żelazo, Gwoździe, Gips, Glazurę - terakotę,

DZIAŁ II.
Węgiel — Koks
wagonowo i ze składów z dostawą do domu

DZIAŁ III.
Owies, Otręby, Śrót, Grysik, Sieczkę, Słomę.

Ceny bezwzględnie konkurencyjne oraz dogodne warunki płatności.

Własny Oddział w KACKU MAŁYM obok dworca.

Wielka nagroda

Celem rozpowszechnienia naszego przedsiębiorstwa, między czytelnikami pisma, firma nasza postanowiła rozdać tytułem wielkiej nagrody rozmaite towary. Każdy czytelnik może otrzymać

zupełnie bezpłatnie 838

(podług naszych warunków) premję w postaci kamgarnu na ubranie, kostjumy damskie, bieliznę damską, męską, pościelową, kołdry watowe, zegarki, instrumenty muzyczne, aparaty fotograficzne, filmowe i inne przedmioty wartościowe, jeżeli nadeśle prawidłowe rozwiązanie niniejszego zadania.

B-z -p-a-y n-e-a k-ł-cz-

Kreski należy zastąpić literami, aby otrzymać powszechnie znane przysłowie. Udział w konkursie dla otrzymania nagrody jest bezpłatny. Niema żadnego ryzyka. Niepowodzenie wykluczone. Rozwiązanie prosimy nam przysłać w liście, lub na zwykłej pocztówce z podaniem dokładnego adresu, na co W. P. otrzyma szczegóły i niespodziankę. Posiadamy dużo listów dziękczynnch.

Polska Samopomoc Włókiennicza
ŁÓDŹ 5, skrz. pocz. 7. Oddz. 353.

ZAKŁAD OPTYCZNY :-: OTTO HAMAN

Rok zał. 1875 właśc.: M. GLEZER, obywatel polski **Tel. 23879**
284
GDAŃSK, KOHLENGASSE 4

Wielki wybór okularów, szkieł optycznych, jak zwykłych i kombinowanych znanych firm: ZEISS i BUSCH.
LORNETKI TEATRALNE i POLOWE.
Termometry wszelkiego rodzaju, także dla celów przemysłowych.
BAROMETRY.
Ceny umiarkowane! — Reperacje i recepty wykonuje się na poczekaniu.
Wyłączny dostawca okularów dla dyrekcji P. K. P. w Gdańsku, także dla wszystkich kas chorych.
Wszelkie reperacje odbieram na telefoniczne lub piśminnne wezwanie.

Najlepsze i zawsze świeże
ziołka lecznicze
według wszelk. poradników lekarskich jak Dr. Kann, Dr. Koenig i Bergmann i inn. poleca
Medycynalna Drogerja
502
Boismard-Buliński
Gdańsk, Kaszubski Rynek 1a.
640 ziołek stale na składzie.
Wysyłka za zaliczką.

WIRÓWKI „MILENA"

Najniższe ceny, najdogodniejsze warunki spłaty.

W własnym interesie należy przed zakupem wirówki zażądać od nas oferty. Wirówki kupuje się u nas nadzwyczaj korzystnie, o czem się można przez zapytanie o ceny, przekonać.

BRACIA RAMME
Bydgoszcz, ul. Św. Trójcy 14 b.
Telefon 79. 887

Pod Gdynią przy stacja kolej. **Rumja-Zagórze**

parcele budowl.

600 m2 i więcej już od 1.— zł. za metr kwadr., 50 parcel pod lasem i rzeką dla will i domków letnich 2 zł. za metr kwadratowy.

parcele rolne i łąkowe
60 gr. m²
na dogodnych warunkach **na sprzedaż.**
R. KUSCHE, RUMJA
pow. Morski
Realność fabryczna z siłą wodną i dom dworski na sprzedaż lub do wydzierżawienia.

Z dniem 1 lutego otwarty został
w Gdyni ul. Świętojańska dom p. Stankiewicza I-e piętro (w domu, gdzie kawiarnia Cristal) 11
GABINET KOSMETYCZNY
Janiny Pieńkowskiej, — absolwentki i asystentki l'Universite de Beaute w Paryżu. Wszelkie zabiegi z zakresu racjonalnej kosmetyki według najnowszych metod. Pielęgnacja skóry i włosów. Usuwanie wad i braków cery. Maquillage. Dyplomy zagraniczne i krajowe. Porady bezpłatnie. 11-2 i 5-7.

„ADRIA"

lokal nowootwarty w Bydgoszczy przy
ul. Dworcowej 24, narożnik ul. Gamma
(dawniej Gastronomja) poleca tanio
śniadania, obiady i kolacje.
Lokal dobrze ogrzany. Bez koncertu.
Telefon 15-44.

Na każdej **UROCZYSTOŚCI**
w Polsce powinna się znaleźć
„REINE DES REINETTES"
wytworni H. Makowskiego w Kruszwicy — nieustępujące w smaku i efektownym wyglądzie drogim **SZAMPANOM** zagranicznym.
Gatunki Demi-Sec, Sec i Doux do nabycia we wszystkich handlach winno-kolonjalnych od **6 zł.** za butelkę. 837

PIANINA

od zł 1.800
począwszy poleca w pierwszorzędnem wykonaniu i w wielkim wyborze
Fabryka Pianin
B. SOMMERFELD
Bydgoszcz
Śniadeckich 2
Gdańska 27
Filje: Grudziądz, Groblowa 41, Gdańsk, Hundegasse 12. 143

HOTEL

Naprzeciwko dworca głównego
Tel. 250-51 i 263-06.

CONTINENTAL

wł. Bałtyckie Tow. Terenowe z o. o. 3100

Przeszło 100 łóżek
Łazienki, płynąca woda
Telefony w pokojach

GDAŃSK

KORZYSTAJCIE Z NASZEJ ZNIŻKI CEN. Bata

LUTY I MARZEC SĄ NAJNIEBEZPIECZNIEJSZEMI MIESIĄCAMI DLA ZDROWIA — KORZYSTAJCIE Z OKAZJI I KUPCIE TANIE ŚNIEGOWCE.

7.90

Dla dzieci. Fason 9891-50 Wellingtonki z lakierowanej gumy w kolorze czarnym lub bronzowym.

6.90

Fason 3365-30 Eleganckie i wygodne śniegowce gabardynowe z czarnym aksamitnym mankietem.

9.90

Fason 3865-01 Damskie śniegowce gumowe na ciepłej podszewce. Bardzo wygodne i trwałe. K-12-Po

9.90

Fason 1367-33 Męskie śniegowce gabardynowe chronią obuwie Wasze od przemoknięcia, a Was od przeziębienia.

DZWIĘKOWE KINO **ŚWIATOWID** Dziś i dni następne! **Pat i Patachon** w swej najnowszej, kapatalnej kreacji dźwięk. p. t. **„W konkurach"**. Ponadto dźwiękowy NADPROGRAM.

TORUŃ DZWIĘKOWE KINO **PALACE** Dziś i dni następne! **Tylko u nas** najwspanialszy dźwiękowiec polski! **„BEZIMIENNI BOHATEROWIE"** W rolach główn. A. Brodzisz, M. Bogda, E. Bodo, S. Jarasz, Z. Pogorzelska. Uwaga: Bilety zniżkowe nieważne.

TELEFON 1400

GDYŃSKA SPÓŁKA DRZEWNA

Spółka z ogran. odpow.

GDYNIA-GRABÓWEK

Szosa Gdańska

SKŁAD DRZEWA BUDOWLANEGO

TARTAK PAROWY I MECHANICZNA OBRÓBKA DRZEWA.

TELEFON 1400

KONKURS

na stanowisko

dyrektora Kasy Chorych w Toruniu

która działalnością swą obejmuje powiaty administracyjne: Toruński, Wąbrzeski i miasto Toruń.

Kandydaci na to stanowisko winni wykazać, że:

1. posiadają obywatelstwo polskie,
2. czynią zadość warunkom przepisanym w art. 25 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 81 poz. 635) przy ewentualnem uwzględnieniu art. 76, zdanie drugie, tegoż rozporządzenia.

Wynagrodzenie za pracę na tem stanowisku będzie ustalone przy zawieraniu umowy służbowej.

Nadanie stanowiska nastąpi prowizorycznie z tem, że w razie zadawalniającej pracy na tem stanowisku, nastąpi stabilizacja, stosownie do postanowień przepisów służbowych.

Podania udokumentowane uwierzytelnionemi odpisami świadectw należy składać w Kasie Chorych w Toruniu w zapieczętowanych kopertach z napisem: „Konkurs na stanowisko dyrektora Kasy Chorych w Toruniu — do godziny dwunastej w południe dnia 15 lutego 1932 r.

Do podania należy dołączyć dokładny opis życia (curriculum vitae) ze szczególnem uwzględnieniem pracy w instytucjach ubezpieczeń społecznych.

Podania, które pozostaną bez odpowiedzi należy uważać za nieuwzględnione.

Toruń, dnia 4 lutego 1932 r.

KOMISARZ ZARZĄDZAJĄCY KASY CHORYCH
(—) Inż. Zawadzki.

WŁADYSŁAW KULERSKI

Pańska 19 GRUDZIĄDZ Pańska 19

Materjały piśmienne, druki, stemple, bloki kasowe zwykłe i paragonowe, księgi handlowe na zamówienie i składowe, albumy itd. itd.

Ceny tanie. Wielki wybór. Skora i uprzejma obsługa.

Pamiętajmy u Władysława Kulerskiego.

Miejsce spotkań dla przyjezdnych

RESTAURACJA

GRUDZIĄDZ

Plac 23 Stycznia 29 — Telef. 735

Obiady z 3 dań 90 gr. Gorące potrawy oraz napoje wszelkiego gatunku o każdej porze dnia. Lokal obok przystanku tramw. 5 min. od dworca.

Kolacja à la carte już od 50 gr. począwszy 827a

właśc.: Józef Grzeszkowiak

Stacja autobusów — Stacja autobusów

Miejsce spotkań dla przyjezdnych

Tryumfuje KTO KAWĘ ARACZEWSKIEGO stale kupuje. 2494

Dostawa wagonowa i detaliczna; suszone pierwszorzędne duże

gruszki

jabłka, śliwy węgierskie, jaja, świeże masło „Jajoweiss" Grybów. 781

Zanim

kupisz nowe, zajdź do „Okazjopolu" obejrzeć używane jadalnie sypialnie, pojedyncze meble jak łóżka, stoły, szafy, lustra, rowery, maszyny do szycia, patefony, siodła oficerskie przepisowe, elektroluxy do odkurzania, futra męskie i damskie jak nowe, płaszcze, ubrania, obuwie, powózka parokonna, sortownice do kaszy, teodolit uniwersalny, opalograf oraz wszelkie używane rzeczy za bezcen.

„Okazjopol"

Grudziądz, Plac 23 Stycznia 28 (dawn. nr. 14) w podwórzu. 347

REPERTUAR TEATRU TORUŃSKIEGO

W sobotę dn. 6 bm. o godz. 16-tej
Przedstawienie dla dzieci po cenach najniż. nowe bajki
„Czarodziejska Fujarka"
Bajka w 2 aktach (3 odsłonach) J. Porazińskiej poprzedzi bajka **„Białośnieżka"**

W sobotę dn. 6 bm. o godz. 20-tej
„AWANTURA W RAJU"
Farsa w 3 akt. Arnolda i E. Bacha.

W niedzielę, dnia 7 bm. o godz. 16-tej
„Gałganek"
Komedja w 3 aktach D. Niccodemi'ego. (Ceny zniżone).

W niedzielę, dn. 7 bm. o godz. 20-tej
„Awantura w raju"
Farsa w 3 aktach Arnolda i Bacha.

Dom

2 piętrowy cena 90 tysięcy, dzierżawy 14 tys. Dom przy Placu Teatralnym, dzierżawy 12 tys. cena 80 tys. Dom 50 tys. dzierżawy 6.500. Dom ze sklepem kolonjalnym z ogrodem cena 22 tys. wpłata 15 tys. 2 wille komfortowe z ogrodem. Młyn wodny w mieście 300 ctn. na dobę 100 mrg. ziemi pszennej, cena 130 tys. wpłata 65 tys. Bliższe informacje udzieli Małek Bydgoszcz Gdańska 45 telef. 1183. 715

Pianina Jähnego

sprzedaje z gwarancją na dogodnych warunkach

Fabryka Fortepianów W. Jähne Bydgoszcz

Gdańska 149, tel. 2225
Filje: 139
Grudziądz, Toruńska 17-19,
Poznań, Gwarna 10.

Chorzy

zdrowie odzyskacie, pijąc „Herbatę Zdrowia" O. Wojnowskiego Paczka 2.50 zł. Do nabycia tylko w Drogerji Minerwa, Bydgoszcz Gdańska 17, róg Dworcowej. 751

Książkę

Jak przechodzić samemu kurs gimnazjalny poleca Księgarnia Bydgoszcz Śniadeckich 46. Złoty 50 przesyłać znaczkami lub P.K.O. 1825. 115

Pianina

znanej jakości poleca na dogodnych warunkach spłaty **O. Majewski** fabr. pianin 2518 Bydgoszcz, ul. Dworcowa 7 Tel. 1892. Oferty na żądanie

Przeprowadzki

wozami meblowemi uskutecznia **W. Poczekaj** Bydgoszcz, Pomorska 62 tel. 65 712 zał. 1869 r.

Trumny

poleca **L. Słowiński,** Toruń, św. Ducha 6, lewa strona, bliżej Wisły. 344

KWIT ABONAMENTOWY

Do Urzędu Pocztowego ____________

Zamawiam niniejszem abonament*) na **„Dzień Pomorski", „Gazeta Morska", „Dzień Grudziądzki", „Gazeta Gdańska", „Dzień Bydgoski", „Dzień Kujawski"** na **luty i marzec** 1932 r. i proszę należność — **Zł. 6.78** pobrać przez listowego

Imię i nazwisko ____________

Miejscowość ____________ Poczta ____________

Kwit pocztowy

Odbiór kwoty **Zł. 6.78** tytułem prenumeraty *) **„Dzień Pomorski", „Gazeta Morska", „Dzień Grudziądzki", „Gazeta Gdańska", Dzień Bydgoski", „Dzień Kujawski"** za **luty i marzec** 1932 r. potwierdzam.

____________ dnia ____________

*) Niestosowne przekreślić.

KWIT ABONAMENTOWY

Do Urzędu Pocztowego ____________

Zamawiam niniejszem abonament*) na **„Dzien Pomorski", „Gazeta Morska", „Dzień Grudziądzki", „Gazeta Gdańska", „Dzień Bydgoski", „Dzien Kujawski"** na **mies. luty** 1932 r. i proszę należność — **Zł. 3.39** pobrać przez listowego.

Imię i nazwisko ____________

Miejscowość ____________ Poczta ____________

Kwit pocztowy

Odbiór kwoty **Zł. 3.39** tytułem prenumeraty *) **„Dzień Pomorski" „Gazeta Morska", „Dzień Grudziądzki", „Gazeta Gdańska", „Dzien Bydgoski", „Dzień Kujawski"** za **mies. luty** 1932 r. potwierdzam.

____________ dnia ____________

*) Niestosowne przekreślić.

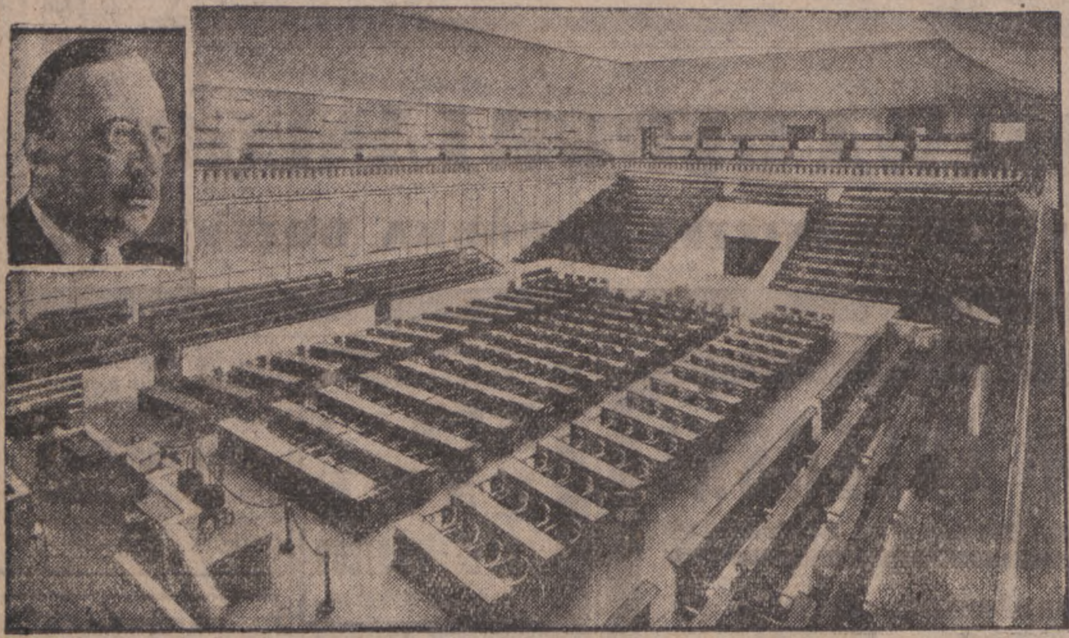
Od Nankinu do Genewy

STOLICA CHIN W OGNIU DZIAŁ JAPOŃSKICH

Na Dalekim Wschodzie, w Mandżurji i nad głównemi miastami chińskiemi zapłonęła krwawa pożoga wojenna. Po szybkiem zajęciu przez wojska japońskie Mandżurji i po wyparciu Chińczyków aż poza granice Wielkiego Muru Japończycy akcję swoją skierowali przeciwko wielkim miastom chińskim, i poczęli bombardować Szanghaj i Nankin. O szczegółach akcji wojennej informują stale naszedepesze. Powyżej widok na Nankin z odnogi rzeki Jangtse oraz starożytna brama w stolicy Chin, Nankinie.

DELEGACI Z CAŁEGO ŚWIATA RADZĄ W GENEWIE NAD ROZBROJENIEM.

W Genewie rozpoczęła się wielka konferencja rozbrojeniowa, na którą delegatów swoich wysłały państwa, reprezentujące 700 miljonów ludności. Olbrzymi udział delegatów wymagał specjalnych przygotowań i w tym celu przygotowano w genewskim Palais Electoral olbrzymią salę. U góry pierwszy delegat Francji Tardieu. O ogólnym pragnieniu ludzkości, by nastał wreszcie na świecie wieczysty pokój, świadczy akcja przeciwwojenna, jaka rozwija się w różnych państwach. W Anglji np. wniosek lorda Cecila domagający się powszechnego wstrzymania zbrojeń, podpisało przeszło 2 miljony Anglików. Pierwsze podpisy celem przedłożenia na konferencji rozbrojeniowej, zostały wysłane z Londynu do Genewy, przyczem lord Cecil nadał ekspedycji szczególnie uroczysty charakter: listy z podpisami wręczała mu mała, w biel przybrana dziewczynka, mająca być uosobieniem anioła pokoju.

250-TA ROCZNICA URODZIN WYNALAZCY PORCELANY

Przed 250 laty urodził się europejski wynalazca porcelany Jan Fryderyk Boettger (4 luty 1782), któremu sławna manufaktura porcelany w Miśni zawdzięcza swe powstanie. Powyżej pomnik wynalazcy porcelany przed gmachem manufaktury porcelany w Miśni.

UROCZYSTOŚCI KANONIZACYJNE ŚW. ALBERTA WIELKIEGO

Z okazji kanonizacji uczonego kościoła św. Alberta Wielkiego odbyła się w katedrze Kolońskiej przy udziale najwyższych dostojników kościoła msza pontyfikalna. Po nabożeństwie pontyfikalnym odbyła się uroczysta procesja z relikwiarzem, w którym spoczywają szczątki śmiertelne św. Alberta Wielkiego.

MISS GERMANJA 1932

Wśród szeregu państw, w których wybrano królowę piękności na rok 1932, znajdują się także Niemcy, gdzie tytuł „Miss Germanji" przypadł w udziale 19-letniej Ruth Behren z Fryburga.

Redaktor odpowiedzialny Wacław Górnicki w Toruniu, Bydgoska 37
Red. odpowiedzialny na Bydgoszcz Józef Dobrostański Mostowa 6
Redaktor odpowiedzialny za sprawy W. M. Gdańska Wł. Cieszyński, Gdańsk, Stadtgraben 6
Redaktor odpowiedz. na Gdynię Henryk Tetzlaff, Gdynia, Grabówek
Redaktor odpowiedzialny na Inowrocław, Józef Dąbrowski Inowrocław ul. Poznańska 65
Redaktor odpowiedzialny na Grudziądz, Józef Stanach, Rynek 10/11
Za ogłoszenia odpowiada administracja
Wydawnictwo: „Dzień Pomorski", „Dzień Bydgoski," „Gazeta Morska" „Dzień Grudziądzki", „Dzień Kaszubski", „Dzień Kujawski"
Nakładem i czcionkami Pomorskiej Drukarni Rolniczej S. A. w Toruniu